

Міністерство освіти і науки України

Модельна навчальна програма
курсу за вибором
«Основи кар'єрного розвитку: від самопізнання до
усвідомленого вибору» для 7-9 класів
закладів загальної середньої освіти

(авт.: Хомич Т. А., Кучер С.М., Паздрій В. Я.,
Косик В. М., Криховець-Хом'як Л. Я., Бойко С. М.)

«Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»
(Наказ Міністерства освіти і науки України від 27 серпня 2026 року № 1498)

Пояснювальна записка

Модельна навчальна програма курсу за вибором «Основи кар'єрного розвитку: від самопізнання до усвідомленого вибору» для 7–9 класів закладів загальної середньої освіти (далі – Програма) розроблена для учнів / учениць 7–9 класів відповідно до вимог Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» та розрахована на 3 роки навчання (105 годин).

Програму створено відповідно до вимог Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року № 898, з урахуванням вікових, психологічних та соціальних особливостей здобувачів освіти.

Програма призначена для учнів і учениць 7–9 класів закладів загальної середньої освіти та реалізується в циклі базового предметного навчання базової середньої освіти. Її метою є формування готовності здобувачів освіти до усвідомленого освітнього та професійного самовизначення, розвитку здатності планувати власну освітню траєкторію, приймати відповідальні рішення щодо майбутнього навчання і професійного розвитку.

Зміст програми ґрунтується на компетентнісному, діяльнісному та особистісно орієнтованому підходах і спрямований на формування в учнів та учениць умінь пізнавати власні інтереси, здібності, цінності й життєві пріоритети, досліджувати світ професій і освітніх можливостей, критично аналізувати інформацію, оцінювати альтернативи, прогнозувати наслідки власного вибору та свідомо проектувати індивідуальну освітню й професійну траєкторію.

Програма реалізує завдання Нової української школи щодо формування ключових компетентностей, зокрема підприємливості та фінансової грамотності, інноваційності, громадянської та соціальної компетентностей, компетентності навчання впродовж життя, а також інформаційно-комунікаційної компетентності.

Курс реалізується переважно в межах соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі із залученням міжгалузевих зв'язків із громадянською та історичною, технологічною, інформатичною, мовно-літературною та математичною освітніми галузями.

Концептуально курс ґрунтується на ідеї, що кар'єрний розвиток є безперервним процесом пізнання власних можливостей, дослідження світу професій та свідомого проектування майбутнього. Зміст курсу поєднує розвиток особистісного самопізнання, дослідження власного потенціалу, формування кар'єрної компетентності та ознайомлення зі світом професій, професійних кластерів і освітніх маршрутів.

У програмі розглядаються питання інтересів, здібностей, талантів, цінностей, життєвих пріоритетів, особистісних ресурсів і навичок, необхідних для успішної самореалізації. Учні та учениці вчать усвідомлювати власні

сильні сторони, аналізувати індивідуальний досвід, визначати напрями особистого розвитку та формувати позитивне бачення свого майбутнього.

Особливу увагу приділено розвитку навичок ХХІ століття – критичного та системного мислення, комунікації, співпраці, креативності, адаптивності, саморегуляції, підприємливості та навчання впродовж життя. Зміст курсу враховує сучасні тенденції розвитку ринку праці, вплив цифровізації та штучного інтелекту на професії, а також потребу в усвідомленому виборі освітніх і професійних маршрутів в умовах швидких суспільних змін.

Окремий змістовий акцент програми становить дослідження світу професій, професійних кластерів та освітніх можливостей після 9 класу. Учні знайомляться з особливостями різних сфер діяльності, аналізують вимоги до фахівців, освітні шляхи здобуття професії, перспективи професійного розвитку та можливості побудови індивідуальної освітньої траєкторії. Особлива увага приділяється формуванню в учнів уміння працювати з актуальними освітніми ресурсами України, аналізувати сайти закладів освіти, досліджувати освітні програми, умови вступу та можливості професійної реалізації у своєму регіоні.

Навчання побудоване на активних та практикоорієнтованих методах: самодослідженні, виконанні кар'єрних дослідницьких проєктів, роботі з професійними кейсами, аналізі життєвих ситуацій, групових обговореннях, рефлексії, створенні карт талантів, професійних кластерів та освітніх траєкторій. Такий підхід сприяє формуванню в учнів і учениць не лише знань про світ професій, а й уміння приймати обґрунтовані рішення щодо власного освітнього та професійного майбутнього.

Програма враховує потреби учнів та учениць з особливими освітніми потребами. Під час організації навчання передбачається адаптація способів подання інформації, темпу роботи, форм комунікації, практичних завдань і способів представлення результатів відповідно до індивідуальних потреб здобувачів освіти.

Цифрові матеріали мають бути доступними для використання з допоміжними технологіями: містити текстові описи зображень, субтитри до відео, читабельні шрифти, достатню контрастність, зрозумілу структуру та альтернативні формати подання інформації.

Програма може реалізовуватися за рахунок годин, передбачених Типовою освітньою програмою для закладів загальної середньої освіти, зокрема в межах варіативної складової навчального плану або інших годин, визначених закладом освіти відповідно до його освітньої програми та академічної автономії.

Рекомендований обсяг навчального навантаження становить 35 годин на рік (1 година на тиждень) у 7–9 класах. Заклад освіти може адаптувати обсяг та організацію вивчення курсу відповідно до потреб здобувачів освіти, кадрового забезпечення та особливостей реалізації освітньої програми.

Актуальність програми

Актуальність Програми зумовлена сучасними суспільними, економічними та технологічними змінами, які потребують формування в учнів та учениць готовності до усвідомленого освітнього й професійного вибору, розвитку навичок самопізнання, критичного мислення, адаптивності та навчання впродовж життя.

Сучасні підлітки зростають в умовах стрімкого розвитку технологій, цифровізації та трансформації ринку праці. Під впливом автоматизації й штучного інтелекту змінюються вимоги до фахівців, з'являються нові професії та освітні можливості. За таких умов особливого значення набуває здатність розуміти власні інтереси, здібності й цінності, орієнтуватися у світі професій та свідомо планувати власну освітню і професійну траєкторію.

Учні та учениці 7–9 класів перебувають на етапі формування самооцінки, життєвих орієнтирів і перших професійних намірів. Саме тому важливо створити умови для розвитку навичок самопізнання, аналізу інформації, прийняття обґрунтованих рішень і відповідального планування власного майбутнього.

Програма відповідає завданням Нової української школи та спрямована на розвиток кар'єрної компетентності, підприємливості, відповідальності, ініціативності, уміння співпрацювати, ефективно комунікувати й адаптуватися до змін. Вона також розвиває цифрову грамотність і навички використання сучасних інформаційних ресурсів та технологій штучного інтелекту для дослідження професій, аналізу освітніх можливостей і планування кар'єри.

Концепція Програми ґрунтується на розумінні кар'єрного розвитку як безперервного процесу самопізнання, дослідження світу професій, набуття нових компетентностей і свідомого проектування майбутнього. Програма сприяє формуванню самостійної, відповідальної та конкурентоспроможної особистості, здатної успішно навчатися, адаптуватися до змін і свідомо будувати власну освітню та професійну траєкторію.

Метою курсу є формування в учнів та учениць кар'єрної компетентності, готовності до усвідомленого освітнього та професійного самовизначення, розвитку навичок самопізнання, планування особистого розвитку та відповідального прийняття рішень щодо власного майбутнього.

Курс спрямований на розвиток здатності визначати власні інтереси, здібності, цінності та життєві пріоритети, досліджувати світ професій і освітніх можливостей, аналізувати альтернативи та приймати обґрунтовані рішення в умовах динамічних суспільних і технологічних змін. Особлива увага приділяється формуванню підприємливості, ініціативності, адаптивності, готовності до навчання впродовж життя та відповідального ставлення до побудови індивідуальної освітньої й професійної траєкторії.

Реалізація мети курсу передбачає вирішення таких **завдань**:

- формувати в учнів та учениць здатність до самопізнання, усвідомлення власних інтересів, здібностей, талантів, цінностей та життєвих пріоритетів;
- сприяти розвитку позитивної самооцінки, впевненості у власних можливостях та готовності до особистісного зростання;

- формувати навички саморефлексії, самоорганізації, постановки цілей та планування особистої освітньої і професійної траєкторії;
- ознайомлювати учнів та учениць зі світом професій, професійними кластерами, сучасними тенденціями розвитку ринку праці та вимогами до фахівців різних галузей;
- формувати вміння аналізувати освітні можливості, оцінювати альтернативи та приймати обґрунтовані рішення щодо подальшого навчання і професійного розвитку;
- розвивати кар'єрну компетентність, зокрема здатність співвідносити власні інтереси, здібності та цінності з можливими напрямками професійної самореалізації;
- формувати навички XXI століття: критичне та системне мислення, креативність, комунікацію, співпрацю, адаптивність, відповідальність та підприємливість;
- сприяти розвитку готовності до навчання впродовж життя, усвідомлення необхідності постійного оновлення знань і компетентностей в умовах швидких суспільних та технологічних змін;
- формувати цифрову грамотність і вміння використовувати сучасні інформаційні ресурси та цифрові інструменти для дослідження професій, освітніх можливостей та планування кар'єри;
- розвивати навички прийняття рішень в умовах невизначеності, оцінювання ризиків і можливостей, відповідального ставлення до власного майбутнього;
- формувати підприємливість, ініціативність та активну життєву позицію як важливі передумови професійної та особистісної самореалізації;
- сприяти усвідомленню впливу цифровізації, автоматизації та штучного інтелекту на сучасний світ праці, розвиток професій та освітніх маршрутів.

Реалізація завдань модельної програми сприяє формуванню в учнів/учениць **ключових компетентностей**, зокрема:

- 1. Вільного володіння державною мовою**, зокрема уміння висловлювати власні думки, аргументувати позицію, презентувати результати досліджень, вести діалог, брати участь в обговореннях та ефективно комунікувати в різних життєвих ситуаціях.
- 2. Математичної компетентності**, що передбачає вміння аналізувати дані, працювати з інформацією, інтерпретувати статистичні показники, використовувати кількісні дані для прийняття обґрунтованих рішень.
- 3. Компетентностей у галузі природничих наук, техніки і технологій**, що виявляються в розумінні впливу науково-технічного прогресу на розвиток суспільства, професій та ринку праці.

4. **Інноваційної компетентності**, яка передбачає відкритість до нових ідей, готовність до змін, здатність творчо розв'язувати проблеми та адаптуватися до нових умов.

5. **Інформаційно-комунікаційної компетентності**, що включає вміння використовувати цифрові ресурси для пошуку та аналізу інформації про професії, освітні можливості та кар'єрні маршрути, а також безпечно й відповідально діяти в цифровому середовищі.

6. **Компетентності навчання впродовж життя**, що передбачає здатність до самопізнання, самооцінювання, саморозвитку, постановки особистих цілей та планування власної освітньої траєкторії.

7. **Громадянської та соціальної компетентностей**, що виявляються у здатності співпрацювати з іншими, ефективно комунікувати, поважати різноманіття, брати відповідальність за власні рішення та дії.

8. **Підприємливості та фінансової грамотності**, що передбачає готовність проявляти ініціативу, планувати діяльність, оцінювати ризики й можливості, приймати відповідальні рішення та розуміти роль праці й освіти у досягненні життєвого успіху.

9. **Культурної компетентності**, що передбачає повагу до культурного різноманіття, усвідомлення цінності людського потенціалу та здатність до міжкультурної взаємодії.

10. **Екологічної компетентності**, що виявляється в усвідомленні принципів сталого розвитку, відповідального ставлення до довкілля та розумінні впливу професійної діяльності людини на природне середовище.

Програмою курсу передбачено вивчення одинадцяти розділів, які логічно вибудовують шлях учня та учениці від самопізнання до усвідомленого освітнього й професійного вибору.

Структура курсу побудована за принципом поступового розширення уявлень здобувачів освіти про себе, власні можливості та навколишній світ: від дослідження інтересів, здібностей, талантів, цінностей і життєвих пріоритетів – до ознайомлення зі світом професій, професійними кластерами, освітніми маршрутами та сучасними тенденціями розвитку ринку праці.

Послідовність вивчення тем забезпечує формування в учнів та учениць навичок самопізнання, самооцінювання, планування особистого розвитку, прийняття обґрунтованих рішень, критичного аналізу інформації, дослідження освітніх можливостей і проєктування індивідуальної освітньої та професійної траєкторії.

Методика навчання реалізується за принципом поступового ускладнення. У 7 класі переважають самодослідження, рефлексивні вправи та ознайомлення зі світом професій. У 8 класі учні й учениці виконують аналітичні та групові завдання, працюють із різними джерелами інформації й досліджують освітні маршрути. У 9 класі провідними стають дослідницькі та проєктні методи навчання, аналіз професійних кейсів, використання цифрових ресурсів і

технологій штучного інтелекту, а також самостійне планування професійної траєкторії.

Зміст курсу враховує виклики сучасного світу, пов'язані з цифровізацією, розвитком штучного інтелекту, трансформацією професій та необхідністю навчання впродовж життя, і спрямований на формування кар'єрної компетентності, підприємливості, адаптивності та готовності до свідомого професійного самовизначення.

У **7 класі** акцент зроблено на самопізнанні, дослідженні власного потенціалу та формуванні навичок особистісного розвитку. Учні та учениці вивчають власні інтереси, здібності, таланти, цінності та життєві пріоритети, вчаться усвідомлювати свої сильні сторони, аналізувати особистий досвід і визначати напрями самореалізації. Значна увага приділяється розвитку навичок самооцінювання, саморефлексії, постановки цілей, ефективної комунікації та співпраці, а також усвідомленню ролі освіти в досягненні життєвого успіху.

У **Модулі 1 «Я і моє життя»** учні та учениці розпочинають дослідження власної особистості, інтересів, здібностей і життєвого досвіду. Вони вчаться усвідомлювати власну унікальність, аналізувати події свого життя, визначати свої сильні сторони, інтереси та вподобання, а також розуміти, як щоденні заняття й захоплення впливають на особистісний розвиток.

Учні та учениці досліджують, як формується їхня індивідуальність, вчаться оцінювати власні досягнення та успіхи, помічати свої ресурси й можливості для подальшого розвитку. Значна увага приділяється формуванню позитивної самооцінки, навичок самостереження та саморефлексії, розвитку впевненості у власних силах і готовності до постановки особистих цілей. Модуль закладає основу для подальшого самопізнання та усвідомленого планування власного освітнього і професійного майбутнього.

У **Модулі 2 «Я і мої інтереси та здібності»** учні та учениці поглиблюють розуміння власних інтересів, захоплень, здібностей і можливостей. Вони дізнаються про роль інтересів у житті людини, досліджують власні уподобання та хобі, аналізують, як захоплення впливають на розвиток особистості та можуть стати основою майбутньої самореалізації.

Учні та учениці знайомляться з поняттям здібностей, усвідомлюють різноманітність людських талантів і сильних сторін, вчаться помічати власні успіхи та ресурси для розвитку. Значна увага приділяється розумінню того, як формуються знання, уміння і навички, яку роль у досягненні результатів відіграють наполегливість, практика та мотивація. Модуль сприяє розвитку позитивного ставлення до самовдосконалення, формуванню впевненості у власних можливостях та готовності розвивати свої здібності для досягнення особистих і майбутніх професійних цілей.

У **Модулі 3 «Світ діяльності і професій»** учні та учениці знайомляться з різноманітними видами людської діяльності та світом професій. Вони дізнаються про особливості праці людей різних професій, досліджують професії свого

оточення та членів родини, усвідомлюють значення праці для людини й суспільства.

Учні та учениці формують початкові уявлення про професійне самовизначення, вчать поважати різні види праці, аналізувати роль професій у житті громади та розуміти, що кожна професія є важливою і необхідною. Модуль сприяє розвитку інтересу до світу професій та підготовці до подальшого дослідження власних освітніх і професійних можливостей.

У **Модулі 4 «Я і світ можливостей»** учні та учениці досліджують зв'язок між власними інтересами, захопленнями та майбутньою діяльністю. Вони вчать розуміти, як хобі, уподобання та особисті захоплення можуть сприяти розвитку важливих умінь і навичок, відкривати нові можливості для навчання та самореалізації.

Учні та учениці розмірковують над власним майбутнім, досліджують різноманітні можливості для розвитку та вчать бачити перспективи особистісного й професійного зростання. Модуль сприяє формуванню позитивного образу майбутнього, розвитку мотивації до саморозвитку та усвідомленню того, що кожна людина має багато шляхів для реалізації свого потенціалу.

У **8 класі** зміст курсу спрямовано на ознайомлення зі світом професій, сучасними тенденціями ринку праці та навичками XXI століття. Учні та учениці досліджують професійні кластери, знайомляться з особливостями різних сфер діяльності, аналізують вимоги до сучасних фахівців та перспективи професійного розвитку. Особливу увагу приділено розвитку критичного мислення, креативності, підприємливості, адаптивності, цифрової грамотності та готовності до навчання впродовж життя. Здобувачі освіти вчать співвідносити власні інтереси й здібності з різними професійними напрямками та оцінювати можливості майбутньої самореалізації.

У **Модулі 1 «Самопізнання та визначення власного потенціалу»** учні та учениці досліджують власну особистість, інтереси, уподобання, сильні сторони та життєві цінності. Вони знайомляться з різними типами інтелекту й здібностей, вчать усвідомлювати власні особливості, визначати свої ресурси та можливості для подальшого розвитку.

Учні та учениці досліджують особливості власного стилю навчання, розуміють, як формуються здібності та навички, і створюють карту власних талантів. Модуль сприяє розвитку саморефлексії, позитивної самооцінки, впевненості у власних можливостях та формує основу для подальшого освітнього і професійного самовизначення.

У **Модулі 2 «Розвиток потенціалу та навичок XXI століття»** учні та учениці досліджують, як розвиваються здібності, знання та вміння людини, усвідомлюють значення постійного самовдосконалення й навчання впродовж життя. Вони знайомляться з навичками XXI століття та їх роллю в особистому, освітньому й професійному успіху.

Учні та учениці розвивають навички комунікації, співпраці, креативного та критичного мислення, вчать приймати обґрунтовані рішення, ефективно організовувати власне навчання та працювати над досягненням поставлених цілей. Модуль сприяє формуванню готовності до саморозвитку, адаптації до змін і успішної діяльності в сучасному світі.

У **Модулі 3 «Світ діяльності людини та професійні можливості»** учні та учениці знайомляться зі світом професій, досліджують різні види людської діяльності та їх значення для суспільства. Вони дізнаються, як інтереси, захоплення, здібності та цінності людини можуть впливати на вибір професійного шляху, а також досліджують зв'язок між хобі та можливими напрямками майбутньої діяльності.

Учні та учениці аналізують професії минулого, сучасності та майбутнього, знайомляться з професійними кластерами та навичками, необхідними для успішної професійної діяльності. Модуль сприяє формуванню первинних професійних інтересів, розумінню різноманіття професійних можливостей і усвідомленню зв'язку між власними інтересами, здібностями та потенційними напрямками професійної самореалізації.

У 9 класі акцент зроблено на освітньому та професійному самовизначенні. Учні та учениці знайомляться з можливими освітніми маршрутами після завершення базової середньої освіти, особливостями профільної середньої, професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти. Вони вчать аналізувати освітні можливості, оцінювати альтернативи, приймати обґрунтовані рішення щодо подальшого навчання та професійного розвитку, а також проектувати власну освітню і професійну траєкторію. Підсумком вивчення курсу стає формування готовності до свідомого вибору подальшого освітнього шляху та відповідального планування власного майбутнього.

У **Модулі 1 «Світ професій та професійні кластери»** учні та учениці знайомляться з сучасним світом професій, основними сферами діяльності та галузями економіки. Вони досліджують професійні кластери, дізнаються про особливості STEM-напрямів, креативних індустрій, підприємництва, професій допомоги людям, виробничих і робітничих професій, а також аналізують вплив технологій і штучного інтелекту на ринок праці.

Учні та учениці вчать орієнтуватися в різноманітті професійних можливостей, визначати професійні кластери, які відповідають їхнім інтересам і здібностям, досліджувати вимоги до сучасних фахівців та перспективи професійного розвитку. Модуль сприяє формуванню цілісного уявлення про світ праці та усвідомленню власних професійних інтересів.

Під час вивчення професійних кластерів учителю / учительці доцільно добирати приклади, кейси та навчальні матеріали, які відображають різноманітність професійного досвіду й забезпечують рівне представлення жінок і чоловіків у різних сферах діяльності. Важливо уникати імпліцитного закріплення професійних кластерів за статтю, а також стереотипних уявлень про «жіночі» чи «чоловічі» професії. Доцільно акцентувати, що професійний вибір

визначається інтересами, здібностями, компетентностями та особистими прагненнями людини.

У **Модулі 2 «Дослідження професій»** учні та учениці опановують способи пошуку та аналізу інформації про професії, знайомляться зі змістом професійної діяльності та вимогами до сучасних фахівців. Вони досліджують професійні навички, зокрема *hard skills* і *soft skills*, вчать визначати їх значення для успішної професійної реалізації та аналізують можливості використання цифрових технологій і штучного інтелекту для вивчення світу професій.

Учні та учениці знайомляться з різними шляхами здобуття професії, досліджують освітні можливості та набувають практичного досвіду проведення інтерв'ю з представниками різних професій. Підсумком модуля є виконання дослідницького проєкту з вивчення обраної професії, що сприяє розвитку навичок самостійного пошуку інформації, критичного аналізу та усвідомленого професійного вибору.

У **Модулі 3 «Освіта і професія: освітні маршрути»** учні та учениці досліджують взаємозв'язок між освітою та професійною діяльністю, знайомляться з можливостями продовження навчання після завершення базової середньої освіти. Вони дізнаються про особливості профільної старшої школи, закладів професійної (професійно-технічної) освіти, фахової передвищої освіти та різні шляхи здобуття професії.

Учні та учениці вчать аналізувати освітні можливості, співвідносити їх із власними інтересами, здібностями та професійними намірами, оцінювати переваги різних освітніх маршрутів. Модуль сприяє формуванню готовності до усвідомленого вибору подальшого навчання та планування власної освітньої траєкторії.

У **Модулі 4 «Проектування власної освітньої траєкторії»** учні та учениці узагальнюють результати самопізнання, аналізують власні інтереси, здібності та професійні вподобання. Вони співвідносять свої професійні інтереси з відповідними професійними кластерами та досліджують освітні можливості, які можуть сприяти їхній подальшій самореалізації.

Учні та учениці вчать оцінювати різні освітні маршрути, обґрунтовувати власний вибір та проектувати індивідуальну освітню траєкторію після завершення 9 класу. Підсумком модуля є створення та презентація власного освітнього маршруту, що сприяє формуванню готовності до усвідомленого вибору подальшого навчання і професійного розвитку.

Логіка побудови курсу забезпечує послідовне формування кар'єрної компетентності учнів та учениць – від дослідження власного потенціалу й розвитку навичок ХХІ століття до вивчення світу професій, освітніх можливостей та свідомого вибору індивідуальної освітньої траєкторії. Зміст програми сприяє розвитку готовності до самопізнання, саморозвитку, відповідального прийняття рішень, планування особистого майбутнього та навчання впродовж життя.

Реалізація програми допомагає учням та ученицям усвідомити взаємозв'язок між освітою, професійною діяльністю та особистісною самореалізацією, сформувати навички планування індивідуальної освітньої траєкторії, готовність до навчання впродовж життя та здатність ефективно використовувати власний потенціал для досягнення життєвих і професійних цілей.

Кожен модуль містить перелік тем, орієнтовні результати навчання, види діяльності учнів та учениць, приклади практичних завдань, дослідницьких і творчих проєктів, а також передбачає формувальне оцінювання, критерії оцінювання результатів діяльності, міжпредметні зв'язки та рекомендації щодо створення безпечного й інклюзивного освітнього середовища.

Програма орієнтована на активне залучення учнів та учениць до самопізнання, дослідження світу професій, аналізу освітніх можливостей і виконання практикоорієнтованих завдань. Вона передбачає розвиток умінь досліджувати власні інтереси, здібності та цінності, аналізувати інформацію про професії та освітні маршрути, використовувати цифрові інструменти для пошуку й опрацювання інформації, приймати обґрунтовані рішення та проєктувати власну освітню траєкторію. Значна увага приділяється розвитку навичок саморефлексії, критичного мислення, комунікації, співпраці, підприємливості та готовності до навчання впродовж життя.

Програма може бути використана вчителями, класними керівниками, практичними психологами, соціальними педагогами, кар'єрними радниками, педагогами-організаторами та іншими педагогічними працівниками, які здійснюють профорієнтаційну та виховну роботу із здобувачами освіти. Матеріали програми можуть застосовуватися під час проведення навчальних занять, профорієнтаційних заходів, тренінгів, тематичних тижнів, проєктної діяльності, зустрічей із представниками професій та інших заходів, спрямованих на підтримку освітнього і професійного самовизначення учнівської молоді.

	Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів / учениць Після опрацювання теми учень / учениця:	Пропонований зміст	Пропоновані види навчальної діяльності
7 клас. «Я і світ професій»			
Модуль 1. Я і моє життя			
1	вдосконалює (розвиває) власні розумові, емоційні, соціальні вміння для побудови власної	Тема 1. Хто я: знайомство з собою Поняття особистості та	• Знайомство «Моя візитівка» Учні / учениці презентують себе через власні інтереси, захоплення, улюблені заняття та

	освітньої траєкторії без шкоди для власного здоров'я і добробуту [9 СЗО 4.1.1] відстоює право кожної людини на індивідуальне (відмінне від інших) сприйняття дійсності [9 СЗО 1.2.1-1] оцінює свої сильні (зокрема талант, здібності) та слабкі сторони, використовує власний навчальний потенціал без шкоди для здоров'я [9 СЗО 4.1.1-3]	індивідуальності. Унікальність кожної людини. Самопізнання як шлях до розвитку та самореалізації. Інтереси, уподобання, захоплення та їх роль у житті людини. Особисті якості, сильні сторони та особливості характеру. Самооцінка та самосприйняття. Формування позитивного ставлення до себе. Аналіз власних інтересів, уподобань і життєвого досвіду. Усвідомлення власної унікальності та цінності. Перші кроки до дослідження власного потенціалу та планування особистісного розвитку.	досягнення, визначають спільні й унікальні риси однокласників. • Практикум «Хто я?» Учні / учениці створюють інтелект-карту або хмару слів, яка відображає їхні інтереси, якості, уподобання та особливості характеру, а потім обговорюють результати в парах або малих групах. • Вправа «Мої сильні сторони» Учні / учениці визначають власні позитивні якості та здібності, аналізують ситуації, у яких вони проявляли свої сильні сторони, та обговорюють можливості їх подальшого розвитку. • Групова вправа «Унікальний кожен» Учні / учениці виконують завдання на виявлення спільних і відмінних рис між людьми, обговорюють цінність різноманітності та усвідомлюють унікальність кожної особистості. • Рефлексивна вправа «Що я дізнався про себе?» Учні / учениці підбивають підсумки заняття, формулюють власні висновки про свої інтереси, особливості та сильні сторони, визначають напрями подальшого особистісного розвитку.
2	оцінює свої сильні (зокрема талант, здібності) та слабкі сторони, використовує власний навчальний потенціал без шкоди для здоров'я [9 СЗО 4.1.1-3]	Тема 2. Моє життя і моя історія Життєвий шлях людини. Події та досвід, які впливають на формування особистості. Моя історія: важливі події, люди та досягнення. Родина, друзі,	• Вправа «Стрічка мого життя» Учні / учениці створюють хронологію важливих подій свого життя та визначають події, які найбільше вплинули на їхній розвиток.

	використовує свій і чужий позитивний досвід [9 СЗО 4.3.1-3] моделює нові можливості власного розвитку з урахуванням труднощів і невдач [9 СЗО 4.3.1-4]	захоплення та їх роль у моєму житті. Життєвий досвід як джерело знань і розвитку. Усвідомлення власних успіхів, подоланих труднощів і набутих умінь. Формування позитивного ставлення до власного життєвого шляху та віри у власні можливості.	• Практикум «Мої досягнення» Учні / учениці пригадують власні успіхи та досягнення, аналізують, які якості й зусилля допомогли їх досягти. • Вправа «Люди, які мене надихають» Учні / учениці визначають людей, які відіграли важливу роль у їхньому житті, та обговорюють, чого вони навчилися завдяки цим людям. • Групова вправа «Історії успіху» Учні / учениці діляться прикладами подолання труднощів або досягнення поставлених цілей, визначають навички та риси характеру, які допомогли досягти результату. • Рефлексивна вправа «Чого мене навчило моє життя?» Учні / учениці формулюють висновки про власний досвід, визначають набуті знання, уміння та якості, які можуть допомогти їм у майбутньому.
3	оцінює свої сильні (зокрема талант, здібності) та слабкі сторони, використовує власний навчальний потенціал без шкоди для здоров'я [9 СЗО 4.1.1-3] відстоює право кожної людини на індивідуальне (відмінне від інших) сприйняття дійсності [9 СЗО 1.2.1-1]	Тема 3. Що мені подобається робити Інтереси та вподобання людини. Улюблені заняття як відображення інтересів і потреб особистості. Різноманітність захоплень та способів проведення вільного часу. Чинники, що впливають на формування інтересів. Виявлення власних уподобань та улюблених видів діяльності. Зв'язок між інтересами, задоволенням від діяльності та особистісним розвитком. Усвідомлення ролі інтересів у	• Кейс «Мої улюблені заняття» Учні / учениці визначають та презентують види діяльності, які приносять їм задоволення, пояснюють причини свого вибору. • Практикум «Що мені подобається найбільше?» Учні / учениці ранжують свої захоплення та інтереси, аналізують, які заняття викликають найбільшу зацікавленість і позитивні емоції.

		виборі майбутніх напрямів навчання і самореалізації.	• Вправа «Мій день задоволення» Учні / учениці описують або моделюють день, наповнений улюбленими заняттями, та визначають, які інтереси проявляються в цих видах діяльності. • Групова вправа «Спільне та відмінне» Учні / учениці обмінюються інформацією про свої інтереси, знаходять спільні захоплення та обговорюють різноманітність людських уподобань. • Рефлексивна вправа «Що мої інтереси говорять про мене?» Учні / учениці обирають один інтерес, який хотіли б розвивати, та визначають доступний спосіб його реалізації.
4	визначає пріоритети в різних сферах власної навчальної діяльності, раціонально розподіляючи власні інтелектуальні, фізичні, емоційні та інші ресурси для забезпечення поступу в навчанні [9 СЗО 4.1.1-1] приймає обґрунтовані рішення щодо можливостей використання та відновлення власних життєвих ресурсів [9 СЗО 2.3.1-3]	Тема 4. Як я проводжу свій час Час як важливий ресурс людини. Щоденні справи, обов'язки, відпочинок і захоплення. Аналіз власного розпорядку дня та способів використання часу. Баланс між навчанням, відпочинком, спілкуванням і хобі. Усвідомлення власних пріоритетів. Раціональне використання часу як умова особистісного розвитку та досягнення цілей. Перші навички планування власної діяльності.	• Вправа «Мій звичайний день» Учні / учениці аналізують свій типовий день, визначають основні види діяльності та кількість часу, яку вони на них витрачають. • Практична вправа «Куди зникає мій час?» Учні / учениці складають особисту карту використання часу та аналізують, які заняття займають найбільшу частину дня. • Вправа «Мої пріоритети» Учні / учениці визначають найважливіші для себе справи та обговорюють, чи відповідає їхній розподіл часу власним цілям та інтересам.

			• Групова вправа «Баланс часу» Учні / учениці обговорюють способи поєднання навчання, відпочинку, спілкування та захоплень, аналізують приклади ефективного планування часу. • Рефлексивна вправа «Що я хотів(ла) б змінити?» Учні / учениці оцінюють власні звички використання часу та визначають невеликі кроки для більш ефективної організації своєї діяльності.
5	оцінює свої сильні (зокрема талант, здібності) та слабкі сторони, використовує власний навчальний потенціал без шкоди для здоров'я [9 СЗО 4.1.1-3] використовує свій і чужий позитивний досвід [9 СЗО 4.3.1-3] сприймає конструктивні пропозиції (критику) як нові можливості і стимули до вдосконалення [9 СЗО 4.4.1-3]	Тема 5. Що у мене виходить добре Сильні сторони людини та їх значення для особистісного розвитку. Успіхи, досягнення та досвід як джерело інформації про власні можливості. Здібності, уміння та навички, які допомагають досягати результатів. Усвідомлення власних ресурсів і позитивних якостей. Формування впевненості у власних силах та готовності до подальшого розвитку. Зв'язок між сильними сторонами людини, її інтересами та майбутньою самореалізацією.	• Вправа «Мої сильні сторони» Учні / учениці визначають власні позитивні якості, уміння та здібності, обговорюють ситуації, у яких вони проявлялися найкраще. • Практична вправа «Мої успіхи і досягнення» Учні / учениці аналізують власні досягнення в навчанні, спорті, творчості, спілкуванні чи інших сферах діяльності та визначають, що допомогло досягти успіху. • Вправа «Комплімент по колу» Учні / учениці надають одне одному позитивний зворотний зв'язок, допомагаючи побачити власні сильні сторони очима інших людей. • Групова вправа «Чим я можу бути корисним?» Учні / учениці обговорюють, які їхні вміння та якості можуть допомагати іншим людям у навчанні, спільній діяльності або повсякденному житті.

			• Рефлексивна вправа «Мій потенціал для розвитку» Учні / учениці формулюють висновки про свої сильні сторони, визначають навички, які хочуть розвивати надалі, та складають короткий план особистісного зростання.
6	оцінює свої сильні (зокрема талант, здібності) та слабкі сторони, використовує власний навчальний потенціал без шкоди для здоров'я [9 СЗО 4.1.1-3] розробляє план власних дій, визначає мотивацію, фіксує результати, адекватно оцінює свої сили, формує корисні звички через систематичність повторення [9 СЗО 4.3.1-2] визначає шлях до реалізації короткострокових цілей, розробляє план відповідно до своїх сильних сторін, інтересів і досвіду [9 СЗО 4.6.1-3]	Тема 6. Мої маленькі досягнення Досягнення людини та їх значення для особистісного розвитку. Великі й маленькі успіхи у повсякденному житті. Визнання власних досягнень як джерело впевненості та мотивації. Зусилля, наполегливість і практика як умови досягнення результату. Уміння помічати власний прогрес і цінувати навіть невеликі кроки вперед. Формування позитивного ставлення до власного розвитку та готовності ставити нові цілі.	• Вправа «Моя скарбничка досягнень» Учні / учениці пригадують і записують свої успіхи за останній рік у навчанні, спорті, творчості, спілкуванні та інших сферах життя. • Практична вправа «Крок за кроком до успіху» Учні / учениці аналізують одне зі своїх досягнень і визначають, які дії, зусилля та якості допомогли його досягти. • Вправа «Я пишаюся собою, тому що...» Учні / учениці презентують власні досягнення та діляться історіями успіху, навчаючись помічати позитивні результати своєї діяльності. • Групова вправа «Дерево досягнень» Учні / учениці створюють спільний плакат або візуальну карту, на якій відображають свої досягнення та кроки, що привели до результату. • Рефлексивна вправа «Мій наступний крок» Учні / учениці визначають нову невелику ціль для особистого розвитку та планують перші дії для її досягнення.
Модуль 2. Я і мої інтереси та здібності			

7	оцінює свої сильні (зокрема талант, здібності) та слабкі сторони, використовує власний навчальний потенціал без шкоди для здоров'я [9 СЗО 4.1.1-3] реалізує в законний спосіб власні потреби та інтереси, враховуючи свої можливості виявляючи наполегливість [9 СЗО 4.3.1-1]	Тема 7. Що таке інтереси Поняття інтересів та їх роль у житті людини. Інтереси як вияв зацікавленості певними видами діяльності, явищами чи сферами знань. Різноманітність людських інтересів. Як формуються та змінюються інтереси. Вплив сім'ї, друзів, навчання, життєвого досвіду та навколишнього середовища на формування інтересів. Зв'язок між інтересами, захопленнями, навчанням і майбутньою професійною діяльністю. Усвідомлення власних інтересів як важливого кроку до самопізнання та самореалізації.	• Вправа «Що мене цікавить?» Учні / учениці визначають сфери діяльності, заняття та теми, які викликають у них найбільший інтерес, та обговорюють результати в парах або групах. • Практична вправа «Коло моїх інтересів» Учні / учениці створюють візуальну карту власних інтересів і визначають, які з них є найбільш важливими для них сьогодні. • Групова вправа «Спільні інтереси» Учні / учениці знаходять однокласників зі схожими інтересами, обговорюють причини їх виникнення та презентують результати класу. • Вправа-дослідження «Як формуються інтереси?» Учні / учениці аналізують власний досвід та визначають події, людей або обставини, які вплинули на появу їхніх інтересів. • Рефлексивна вправа «Мої інтереси і моє майбутнє» Учні / учениці обговорюють, як їхні нинішні інтереси можуть допомогти в навчанні, розвитку здібностей і майбутньому професійному виборі.
8	оцінює свої сильні (зокрема талант, здібності) та слабкі сторони, використовує власний навчальний потенціал без шкоди для здоров'я [9 СЗО 4.1.1-3] визначає мотивацію власної діяльності, формулює мету і	Тема 8. Мої інтереси і захоплення Інтереси та захоплення як важлива складова особистості. Спільне та відмінне між інтересами і хобі. Роль захоплень у розвитку людини, набутті нових знань, умінь і	• Вправа «Моє улюблене захоплення» Учні / учениці презентують свої хобі та захоплення, розповідають про те, чому вони їм подобаються та які емоції приносять.

	цілі діяльності [9 СЗО 4.6.1-1] відстоює право кожної людини на індивідуальне (відмінне від інших) сприйняття дійсності [9 СЗО 1.2.1-1]	навичок. Різноманіття захоплень сучасних підлітків. Як захоплення впливають на самореалізацію, коло спілкування та вибір напрямів діяльності. Усвідомлення власних інтересів і захоплень як джерела особистісного розвитку та майбутніх можливостей.	• Практична вправа «Карта моїх захоплень» Учні / учениці створюють візуальну карту власних інтересів і захоплень, групуючи їх за різними сферами діяльності. • Групова вправа «Знайди однодумців» Учні / учениці об'єднуються в групи за спільними інтересами, обговорюють свої захоплення та презентують їх класу. • Вправа-дослідження «Чого мене навчає моє хобі?» Учні / учениці аналізують, які знання, уміння та особисті якості вони розвивають завдяки своїм захопленням. • Рефлексивна вправа «Мої захоплення і мої можливості» Учні / учениці визначають, як їхні інтереси та захоплення можуть допомогти їм у навчанні, саморозвитку та майбутньому професійному виборі.
9	використовує свій і чужий позитивний досвід [9 СЗО 4.3.1-3] прогнозує наслідки зміни соціального оточення [9 СЗО 2.2.1-3] відстоює право кожної людини на індивідуальне (відмінне від інших) сприйняття дійсності [9 СЗО 1.2.1-1]	Тема 9. Хобі і як вони з'являються Поняття хобі та його значення в житті людини. Відмінність між інтересом і хобі. Причини виникнення захоплень. Вплив сім'ї, друзів, шкільного середовища, медіа, доступних гуртків і секцій, подій у громаді та особистого досвіду на формування хобі. Позитивний і негативний вплив соціального оточення на вибір та розвиток захоплень. Можливі наслідки зміни соціального оточення: поява нових інтересів і хобі,	• Симуляція «Історія мого хобі» Учні / учениці обирають одне зі своїх захоплень і досліджують, як воно з'явилося: хто або що зацікавило, який досвід сприяв його розвитку, хто підтримував і чого вдалося навчитися. Після цього обмінюються історіями та визначають, який власний або чужий позитивний досвід можна використати для розвитку нових захоплень. • Кейс «Звідки беруться хобі?» Учні / учениці аналізують вплив сім'ї, друзів, школи, гуртків, медіа та особистого досвіду на

		розширення можливостей для їх розвитку, послаблення інтересу або відмова від захоплення. Роль хобі в розвитку здібностей, творчості, наполегливості та самореалізації. Різноманіття сучасних захоплень. Усвідомлення власних захоплень як джерела нових можливостей для розвитку та майбутньої професійної діяльності.	появу захоплень. Створюють схему: «Хобі – чинник впливу – як він подіяв – до чого це призвело». Порівнюють результати та роблять висновок, що однакові умови можуть по-різному впливати на інтереси різних людей. • Ситуаційна вправа «Якби моє оточення змінилося...» Учні / учениці аналізують ситуації: перехід до іншої школи, переїзд, поява нового друга або подруги, відкриття чи закриття гуртка, зміна кола спілкування. Прогнозують, як це може вплинути на появу нового хобі, розвиток наявного захоплення або втрату інтересу до нього. Визначають можливі позитивні й негативні наслідки та способи збереження важливого для людини захоплення. • Дебати «Різні хобі – рівне право на вибір» Учні / учениці обговорюють приклади різних захоплень, зокрема тих, які іноді вважають «незвичними», «непопулярними» або помилково пов'язують лише з певною статтю чи віком. Аналізують ситуації підтримки, нерозуміння або висміювання чужого хобі. Формулюють правила поважного ставлення до інтересів інших людей і пояснюють, чому кожна людина має право самостійно обирати захоплення.
10	оцінює свої сильні (зокрема талант, здібності) та слабкі сторони, використовує власний навчальний	Тема 10. Що таке здібності Поняття здібностей та їх роль у житті людини. Здібності як індивідуальні особливості, що	• Вправа «Що я вмію робити добре?» Учні / учениці визначають власні здібності та обговорюють

	потенціал без шкоди для здоров'я [9 СЗО 4.1.1-3] розробляє план власних дій, визначає мотивацію, фіксує результати, адекватно оцінює свої сили, формує корисні звички через систематичність повторення [9 СЗО 4.3.1-2]	допомагають успішно виконувати певну діяльність. Різноманітність здібностей: творчі, інтелектуальні, спортивні, комунікативні, технічні та інші. Відмінність між здібностями, знаннями та навичками. Природні задатки та їх розвиток. Роль навчання, практики та наполегливості у розвитку здібностей. Усвідомлення власних здібностей як важливої складової самопізнання та майбутньої самореалізації.	ситуації, у яких вони найкраще проявляються. • Практична вправа «Здібності навколо нас» Учні / учениці аналізують приклади діяльності різних людей та визначають, які здібності допомагають їм досягати успіху. • Групова вправа «Різні здібності – різні можливості» Учні / учениці досліджують різноманіття людських здібностей та обговорюють, чому кожна людина має свої унікальні сильні сторони. • Вправа-дослідження «Як розвиваються здібності?» Учні / учениці аналізують історії успішних людей та визначають роль навчання, тренування і наполегливості у розвитку здібностей. • Рефлексивна вправа «Мої здібності і мій розвиток» Учні / учениці визначають здібності, які вже добре розвинені, та ті, які вони хотіли б розвивати в майбутньому.
11	оцінює свої сильні (зокрема талант, здібності) та слабкі сторони, використовує власний навчальний потенціал без шкоди для здоров'я [9 СЗО 4.1.1-3] відстоює право кожної людини на індивідуальне (відмінне від інших) сприйняття дійсності [9 СЗО 1.2.1-1] сприймає конструктивні пропозиції (критику) як нові	Тема 11. У чому люди можуть бути сильними Різноманітність людських сильних сторін. Сфери, у яких люди можуть досягати успіху: навчання, творчість, спорт, спілкування, організація діяльності, технічна та практична діяльність, допомога іншим людям. Унікальність поєднання здібностей та особистих якостей кожної людини. Визнання власних сильних	• Вправа «У чому я сильний(сильна)?» Учні / учениці визначають власні сильні сторони та наводять приклади ситуацій, у яких вони проявлялися. • Практична вправа «Люди бувають успішними по-різному» Учні / учениці аналізують приклади відомих особистостей та визначають сильні сторони,

	можливості і стимули до вдосконалення [9 СЗО 4.4.1-3]	сторін і повага до сильних сторін інших. Розуміння того, що успіх може проявлятися по-різному. Зв'язок між сильними сторонами, інтересами та майбутніми можливостями для самореалізації.	які допомогли їм досягти успіху. • Групова вправа «Скарбничка сильних сторін класу» Учні / учениці спільно визначають різні здібності та якості, які є в їхньому класі, та обговорюють цінність різноманітності. • Вправа «Мої суперсили» Учні / учениці створюють постер або візуальну карту власних сильних сторін, здібностей та позитивних якостей. • Рефлексивна вправа «Що допомагає мені бути успішним?» Учні / учениці аналізують власні досягнення та визначають сильні сторони, які допомагають їм навчатися, спілкуватися та розвиватися.
12	визначає пріоритети в різних сферах власної навчальної діяльності, раціонально розподіляючи власні інтелектуальні, фізичні, емоційні та інші ресурси для забезпечення поступу в навчанні [9 СЗО 4.1.1-1] вибирає доцільні та ефективні навчальні засоби та стратегії, враховуючи особливості власного організму [9 СЗО 4.1.1-2] залучає авторитетний досвід і безпечні для здоров'я практики для оптимізації власної навчальної діяльності [9 СЗО 4.1.1-4]	Тема 12. Як розвиваються вміння Уміння та навички людини. Як формуються вміння через навчання, практику та життєвий досвід. Роль наполегливості, мотивації, тренування та помилок у процесі розвитку. Поняття «навчатися» і «вдосконалюватися». Індивідуальні темпи розвитку. Значення регулярної практики для досягнення результату. Усвідомлення того, що більшість умінь можна розвивати завдяки зусиллям і систематичній роботі.	• Вправа «Як я навчився (навчилася) це робити?» Учні / учениці пригадують уміння, яких вони навчилися останніми роками, та аналізують шлях їхнього формування. • Практична вправа «Кроки до майстерності» Учні / учениці визначають послідовність дій, необхідних для оволодіння новим умінням, та створюють власний план розвитку обраної навички. • Групові вправи «Історії успіху» Учні / учениці аналізують приклади людей, які досягли високих результатів завдяки

	розробляє план власних дій, визначає мотивацію, фіксує результати, адекватно оцінює свої сили, формує корисні звички через систематичність повторення [9 СЗО 4.3.1-2]		наполегливості та систематичній праці. • Вправа «Мої навички сьогодні і завтра» Учні / учениці визначають уміння, які вже добре розвинені, та навички, які вони хотіли б удосконалити в майбутньому. • Рефлексивна вправа «Що допомагає мені розвиватися?» Учні / учениці обговорюють чинники, які сприяють розвитку вмінь, та формулюють власні правила успішного навчання і самовдосконалення.
--	---	--	--

Модуль 3. Світ діяльності і професій

13	визначає потребу витрат часу на різні види діяльності [9 СЗО 4.6.1-4] реалізує в законний спосіб власні потреби та інтереси, враховуючи свої можливості виявляючи наполегливість [9 СЗО 4.3.1-1] відстоює право кожної людини на індивідуальне (відмінне від інших) сприйняття дійсності [9 СЗО 1.2.1-1]	Тема 13. Що таке діяльність людини Діяльність як основа життя і розвитку людини. Поняття діяльності людини та її значення для задоволення потреб, досягнення цілей і самореалізації. Основні види діяльності людини: навчання, праця, творчість, спілкування, гра, волонтерство. Роль діяльності у розвитку знань, умінь, навичок і особистісних якостей. Усвідомлення того, що через діяльність людина пізнає світ, розвиває свої здібності та створює нові можливості для себе й інших.	• Вправа «Діяльність навколо нас» Учні / учениці визначають різні види діяльності людей у школі, родині та громаді, обговорюють їх значення для суспільства. • Практична вправа «Мій день у діяльності» Учні / учениці аналізують власну повсякденну діяльність та визначають, які види діяльності займають найбільше часу. • Групова вправа «Для чого люди діють?» Учні / учениці обговорюють потреби, цілі та мотиви, які спонукають людей до різних видів діяльності. • Вправа «Що я отримую завдяки діяльності?» Учні / учениці визначають знання, уміння, навички та особисті якості, які вони
----	---	--	---

			розвивають завдяки різним видам діяльності. • Рефлексивна вправа «Яка діяльність допомагає мені зростати?» Учні / учениці аналізують власні види діяльності та роблять висновки про їх роль у саморозвитку й майбутній самореалізації.
14	визначає потребу витрат часу на різні види діяльності [9 СЗО 4.6.1-4] оцінює свої сильні (зокрема талант, здібності) та слабкі сторони, використовує власний навчальний потенціал без шкоди для здоров'я [9 СЗО 4.1.1-3] відстоює право кожної людини на індивідуальне (відмінне від інших) сприйняття дійсності [9 СЗО 1.2.1-1]	Тема 14. Які бувають види діяльності Різноманіття видів діяльності людини. Основні види діяльності: навчальна, трудова, творча, спортивна, громадська, волонтерська, підприємницька та пізнавальна діяльність. Особливості різних видів діяльності та їх значення для розвитку людини і суспільства. Зв'язок між інтересами, здібностями та вибором діяльності. Усвідомлення того, що кожна людина може поєднувати різні види діяльності відповідно до своїх потреб, цілей та можливостей.	• Вправа «Які види діяльності мене оточують?» Учні / учениці визначають та класифікують приклади різних видів діяльності людей у школі, родині та громаді. • Практична вправа «Моя діяльність протягом тижня» Учні / учениці аналізують власні заняття та визначають, які види діяльності переважають у їхньому житті. • Групова вправа «Відгадай вид діяльності» Учні / учениці за описом або ситуацією визначають вид діяльності та пояснюють його особливості й мету. • Вправа «Що мені подобається робити найбільше?» Учні / учениці співвідносять свої інтереси та захоплення з різними видами діяльності та визначають найбільш привабливі для себе напрями. • Рефлексивна вправа «Яка діяльність допомагає мені розвиватися?» Учні / учениці аналізують власний досвід і роблять висновки про те, які види діяльності найбільше сприяють

			їхньому навчанню, розвитку та самореалізації.
15	аналізує інформацію щодо професій та їх здобуття [9 СЗО 4.1.1-5] відстоює право кожної людини на індивідуальне (відмінне від інших) сприйняття дійсності [9 СЗО 1.2.1-1]	Тема 15. Що таке професія Поняття професії та її роль у житті людини і суспільства. Відмінність між професією, роботою, посадою та захопленням. Чому люди обирають професії. Значення професій для задоволення потреб суспільства. Різноманіття професій сучасного світу. Зв'язок професії з інтересами, здібностями, знаннями та навичками людини. Усвідомлення важливості професійного вибору та ролі освіти у здобутті професії.	• Вправа «Що я знаю про професії?» Учні / учениці висловлюють власні уявлення про професії, обговорюють їх значення та роль у житті людей. • Практична вправа «Професія чи захоплення?» Учні / учениці аналізують різні приклади діяльності та визначають, що є професією, роботою, посадою чи хобі. • Групові вправа «Професії навколо нас» Учні / учениці складають перелік професій, з якими стикаються щодня, та обговорюють їхню користь для суспільства. • Вправа «Яку проблему розв'язує професія?» Учні / учениці визначають, які потреби людей задовольняють представники різних професій та чому їхня праця є важливою. • Рефлексивна вправа «Які професії мене зацікавили?» Учні / учениці обговорюють професії, які викликали найбільший інтерес, та пояснюють причини свого вибору.
16	аналізує інформацію щодо професій та їх здобуття [9 СЗО 4.1.1-5] використовує свій і чужий позитивний досвід [9 СЗО 4.3.1-3]	Тема 16. Професії навколо мене Професії в повсякденному житті людини. Професійне середовище родини, школи, громади та міста. Різноманіття професій, які забезпечують функціонування суспільства. Праця людей різних професій	• Вправа «Професії навколо мене» Учні / учениці складають перелік професій, представників яких вони зустрічають щодня у школі, громаді та повсякденному житті. • Практична вправа «Професійна карта моєї

	переконливо презентує свої (спільні) ідеї іншим особам у різний спосіб, зокрема з використанням цифрових засобів [9 СЗО 4.7.1-3]	та її значення для задоволення потреб інших. Спостереження за професіями у власному оточенні. Усвідомлення того, що професії є невід’ємною частиною життя кожної людини та громади.	громади» Учні / учениці визначають професії, необхідні для функціонування школи, населеного пункту або громади, та створюють спільну карту професій. • Групова вправа «Хто допомагає нам щодня?» Учні / учениці аналізують приклади життєвих ситуацій і визначають, праця яких професіоналів забезпечує їхнє вирішення. • Вправа-дослідження «Один день у житті громади» Учні / учениці досліджують, як взаємодіють представники різних професій для забезпечення потреб людей. • Рефлексивна вправа «Які професії мене оточують найбільше?» Учні / учениці аналізують професійне середовище власної родини та громади, роблять висновки про різноманіття та значущість професій у сучасному суспільстві.
17	аналізує інформацію щодо професій та їх здобуття [9 СЗО 4.1.1-5] активно шукає, порівнює і зіставляє різні джерела інформації, які допомагають зменшити ризики під час прийняття рішень щодо власного здоров’я і добробуту [9 СЗО 4.2.1-1] переконливо презентує свої (спільні) ідеї іншим особам у різний спосіб, зокрема з	Тема 17. Чим займаються люди різних професій Зміст праці представників різних професій. Основні трудові завдання та обов’язки фахівців у різних сферах діяльності. Робочі інструменти, знання, уміння та навички, необхідні для виконання професійних обов’язків. Подібності та відмінності між професіями. Взаємозв’язок професій у сучасному суспільстві. Усвідомлення того, що кожна	• Вправа «Відгадай професію» Учні / учениці за описом трудових обов’язків, інструментів праці або результатів діяльності визначають професію та обговорюють її особливості. • Практична вправа «Що робить фахівець?» Учні / учениці аналізують різні професії та визначають основні завдання, які виконують їхні представники.

	використанням цифрових засобів [9 СЗО 4.7.1-3]	професія потребує певної підготовки та має важливе значення для життя людей.	• Групова вправа «Професія в дії» Учні / учениці працюють у групах, досліджують одну з професій та презентують її зміст, необхідні навички й користь для суспільства. • Вправа «Один день на роботі» Учні / учениці моделюють типовий робочий день представника певної професії та визначають, які знання й уміння необхідні для виконання його обов'язків. • Рефлексивна вправа «Яка професія мене зацікавила?» Учні / учениці обговорюють професії, про які дізналися найбільше нового, та пояснюють, які аспекти професійної діяльності привернули їхню увагу.
18	аналізує інформацію щодо професій та їх здобуття [9 СЗО 4.1.1-5] використовує свій і чужий позитивний досвід [9 СЗО 4.3.1-3] переконливо презентує свої (спільні) ідеї іншим особам у різний спосіб, зокрема з використанням цифрових засобів [9 СЗО 4.7.1-3]	Тема 18. Один день з життя професії Робочий день представників різних професій. Основні завдання, обов'язки та види діяльності фахівців. Робоче середовище, інструменти праці та взаємодія з іншими людьми. Виклики та переваги різних професій. Значення професійної діяльності для суспільства. Формування уявлення про реальний зміст праці та особливості професійного життя людей.	• Вправа «Один день із життя...» Учні / учениці досліджують обрану професію та складають опис типового робочого дня її представника. • Практична вправа «Робочий розклад фахівця» Учні / учениці аналізують послідовність професійних завдань протягом робочого дня та визначають необхідні знання, уміння й навички. • Групова вправа «Професія очима фахівця» Учні / учениці працюють із відео, інтерв'ю або описами професій та презентують результати дослідження класу.

			• Рольова гра «Я працюю за професією...» Учні / учениці моделюють типові професійні ситуації та виконують окремі завдання, характерні для представників різних професій. Дослідження «Професія в моїй громаді» Учні / учениці досліджують, як представники обраної професії працюють у своєму місті, селищі або громаді. З'ясовують, у яких установах чи організаціях можна працювати за цією професією, які завдання виконують фахівці та чому їхня праця є важливою для розвитку громади й України. • Рефлексивна вправа «Чи змінилося моє уявлення про професію?» Учні / учениці порівнюють свої початкові уявлення про професію з отриманою інформацією та формулюють висновки про особливості професійної діяльності.
19	аналізує інформацію щодо професій та їх здобуття [9 СЗО 4.1.1-5] використовує свій і чужий позитивний досвід [9 СЗО 4.3.1-3] використовує активне слухання під час комунікації; виявляє здатність зрозуміти стан і наміри співрозмовника [9 СЗО 4.4.1-2]	Тема 19. Професійні історії людей із мого оточення Професійні історії членів родини, близьких людей, знайомих або представників громади. Професійний досвід різних поколінь. Різноманіття професійних шляхів і життєвих історій. Вплив професійного вибору на життя людини. Повага до праці та професійних досягнень людей.	• Вправа «Професії людей із мого оточення». Учні та учениці за власним вибором досліджують професію члена родини, близької людини, знайомого, працівника / працівниці закладу освіти або представника / представниці громади. • Практична вправа «Карта професійних історій». Учні та учениці створюють схему професійних шляхів обраних людей. Розкриття інформації про власну родину не є обов'язковим.

			• Вправа-дослідження «Інтерв'ю про професійний шлях». Інтерв'ю можна провести з членом родини, близькою людиною, знайомим фахівцем / фахівчицею або опрацювати готову професійну історію, запропоновану вчителем / учителькою.
20	аналізує інформацію щодо професій та їх здобуття [9 СЗО 4.1.1-5] відстоює право кожної людини на індивідуальне (відмінне від інших) сприйняття дійсності [9 СЗО 1.2.1-1] визначає наслідки соціальних впливів на прийняття рішення щодо власного здоров'я, безпеки, добробуту та здоров'я, безпеки, добробуту інших осіб (реклама, вплив інших осіб, медійна інформація тощо) [9 СЗО 2.2.1-5].	Тема 20. Чому всі професії важливі Роль професій у житті людини та суспільства. Взаємозалежність різних професій. Значення праці кожної людини для функціонування громади та держави. Різноманіття професійних шляхів і внесок представників різних професій у добробут суспільства. Подолання стереотипів щодо «престижних» і «непрестижних» професій. Повага до праці та професійного вибору інших людей. Усвідомлення того, що кожна професія є важливою та необхідною. Вплив суспільних і медійних стереотипів на сприйняття професій. Критичний аналіз поширених уявлень про престижність, «жіночі» і «чоловічі» професії, професії різних соціальних груп та їх відповідність сучасним умовам ринку праці.	• Вправа «Що буде, якщо професія зникне?» Учні / учениці аналізують життєві ситуації та визначають наслідки відсутності представників певних професій у суспільстві. • Практична вправа «Ланцюжок професій» Учні / учениці досліджують, як представники різних професій взаємодіють між собою для створення товарів, надання послуг або забезпечення потреб людей. • Групова вправа «Професії, без яких не обійтися» Учні / учениці обговорюють значення різних професій для життя громади та аргументують їхню важливість. • Практична вправа «Стереотип чи факт?» Учні / учениці аналізують приклади медійних повідомлень, реклами, дописів у соціальних мережах або побутових висловлювань про різні професії. Визначають, які твердження є фактами, а які – стереотипами, обговорюють їхній вплив на професійне самовизначення людини та

			пропонують аргументи для їх критичного переосмислення. • Рефлексивна вправа «Чому важливо поважати будь-яку професію?» Учні / учениці формулюють власні висновки щодо цінності праці, взаємозалежності професій та значення професійного різноманіття в сучасному світі.
Модуль 4. Я і світ можливостей			
21	оцінює свої сильні (зокрема таланти, здібності) та слабкі сторони, використовує власний навчальний потенціал без шкоди для здоров'я [9 СЗО 4.1.1-3] реалізує в законний спосіб власні потреби та інтереси, враховуючи свої можливості виявляючи наполегливість [9 СЗО 4.3.1-1] відстоює право кожної людини на індивідуальне (відмінне від інших) сприйняття дійсності [9 СЗО 1.2.1-1]	Тема 21. Як інтереси пов'язані з діяльністю Інтереси як важливий чинник вибору діяльності людини. Взаємозв'язок між інтересами, захопленнями та видами діяльності. Як інтереси впливають на мотивацію, успішність і задоволення від діяльності. Різні люди – різні інтереси та різні напрями діяльності. Усвідомлення власних інтересів як основи для вибору занять, розвитку здібностей та майбутньої самореалізації.	• Вправа «Що мені цікаво робити?» Учні / учениці визначають власні інтереси та співвідносять їх із різними видами діяльності. • Практична вправа «Інтерес → діяльність» Учні / учениці аналізують приклади інтересів людей та визначають, які види діяльності можуть їм відповідати. • Групові вправи «Знайди зв'язок» Учні / учениці працюють із картками інтересів і видів діяльності, встановлюють між ними зв'язки та обґрунтовують свій вибір. • Вправа-дослідження «Мої інтереси в дії» Учні / учениці аналізують власний досвід і визначають, які заняття допомагають їм реалізовувати свої інтереси та розвивати здібності. • Рефлексивна вправа «Що мої інтереси можуть підказати про майбутнє?» Учні / учениці роблять висновки про те, як їхні інтереси можуть

			впливати на вибір навчання, захоплень і майбутніх професійних напрямів.
22	оцінює свої сильні (зокрема талант, здібності) та слабкі сторони, використовує власний навчальний потенціал без шкоди для здоров'я [9 СЗО 4.1.1-3] аналізує інформацію щодо професій та їх здобуття [9 СЗО 4.1.1-5] визначає шлях до реалізації короткострокових цілей, розробляє план відповідно до своїх сильних сторін, інтересів і досвіду [9 СЗО 4.6.1-3]	Тема 22. Моє хобі і що з нього може вирости Хобі як джерело розвитку знань, умінь і навичок. Зв'язок між захопленнями, інтересами та майбутньою діяльністю людини. Приклади того, як хобі може перетворюватися на напрям навчання, професію або власну справу. Навички та якості, які розвиваються завдяки захопленням. Усвідомлення власних можливостей для самореалізації через улюблені заняття. Формування позитивного ставлення до розвитку своїх інтересів і захоплень.	• Вправа «Моє хобі – мої можливості» Учні / учениці аналізують власні захоплення та визначають знання, уміння і навички, які вони допомагають розвивати. • Практична вправа «Від хобі до професії» Учні / учениці досліджують приклади людей, які змогли перетворити свої захоплення на професійну діяльність або власну справу. • Групова вправа «Що може вирости з хобі?» Учні / учениці обговорюють різні захоплення та визначають можливі напрями діяльності й професії, з якими вони можуть бути пов'язані. • Вправа «Моє захоплення через 10 років» Учні / учениці моделюють ситуацію, у якій їхнє нинішнє хобі стало важливою частиною майбутнього життя або професійної діяльності. • Рефлексивна вправа «Які можливості відкриває моє хобі?» Учні / учениці формулюють висновки про те, як їхні захоплення можуть сприяти особистісному розвитку, навчанню та майбутній самореалізації.
23	визначає мотивацію власної діяльності, формулює мету і	Тема 23. Ким я себе уявляю в майбутньому	• Вправа «Я у майбутньому» Учні / учениці створюють усний або візуальний образ себе через 10–15 років, описують свої

	цілі діяльності [9 СЗО 4.6.1-1] визначає шлях до реалізації короткострокових цілей, розробляє план відповідно до своїх сильних сторін, інтересів і досвіду [9 СЗО 4.6.1-3] аналізує та оцінює власні особливості і здібності для майбутнього професійного зростання, вибудовує його модель [9 СЗО 4.6.2]	Уявлення про майбутнє та життєві цілі. Мрії, прагнення та плани людини. Вплив інтересів, здібностей, цінностей і захоплень на бачення власного майбутнього. Різноманітність життєвих і професійних шляхів. Формування позитивного образу майбутнього. Усвідомлення того, що майбутнє залежить від власних рішень, навчання, розвитку та наполегливості. Перші кроки до проєктування особистого життєвого і професійного шляху.	заняття, досягнення та спосіб життя. • Практична вправа «Мої мрії та цілі» Учні / учениці визначають свої мрії та прагнення, обговорюють, які знання, уміння та якості можуть допомогти їх реалізувати. • Творча вправа «Лист собі в майбутнє» Учні / учениці пишуть коротке послання собі в майбутнє, описуючи свої очікування, цілі та плани розвитку. • Групова вправа «Різні шляхи до успіху» Учні / учениці аналізують приклади життєвих історій людей та обговорюють різноманітність шляхів до самореалізації. • Рефлексивна вправа «Що я можу зробити вже сьогодні?» Учні / учениці визначають конкретні кроки, які допоможуть їм наблизитися до бажаного майбутнього та реалізувати власний потенціал.
24	активно шукає, порівнює і зіставляє різні джерела інформації, які допомагають зменшити ризики під час прийняття рішень щодо власного здоров'я і добробуту [9 СЗО 4.2.1-1] реалізує в законний спосіб власні потреби та інтереси, враховуючи свої можливості виявляючи наполегливість [9 СЗО 4.3.1-1]	Тема 24. Світ можливостей навколо мене Можливості для розвитку, навчання та самореалізації у сучасному світі. Освітні, творчі, спортивні, громадські та волонтерські можливості для дітей і підлітків. Гуртки, секції, клуби за інтересами, конкурси, проєкти та онлайн-ресурси для розвитку. Вплив активної життєвої позиції на особистісне зростання.	• Вправа «Можливості навколо мене» Учні / учениці досліджують освітні, творчі, спортивні та громадські можливості своєї школи, громади або міста. • Практична вправа «Карта можливостей» Учні / учениці створюють візуальну карту можливостей для розвитку власних інтересів, здібностей і захоплень.

	розробляє план відповідно до своїх сильних сторін, інтересів і досвіду [9 СЗО 4.6.1-3]	Усвідомлення того, що навколо існує багато можливостей для розвитку здібностей, інтересів і талантів. Формування готовності використовувати доступні можливості для досягнення власних цілей.	• Групова вправа «Нові можливості для розвитку» Учні / учениці обмінюються інформацією про гуртки, секції, конкурси, проєкти та інші можливості, які можуть бути цікавими для однокласників. • Вправа-дослідження «Де я можу розвивати свої таланти?» Учні / учениці визначають ресурси, організації та заходи, які допоможуть їм розвивати власні здібності та інтереси. • Рефлексивна вправа «Яку можливість я хочу використати?» Учні / учениці обирають одну можливість для власного розвитку та планують перші кроки для її реалізації.
--	--	---	--

8 клас. «Я і мої можливості»

Модуль 1. Самопізнання та визначення власного потенціалу

25	оцінює свої сильні (зокрема талант, здібності) та слабкі сторони, використовує власний навчальний потенціал без шкоди для здоров'я [9 СЗО 4.1.1-3] реалізує в законний спосіб власні потреби та інтереси, враховуючи свої можливості виявляючи наполегливість [9 СЗО 4.3.1-1] відстоює право кожної людини на індивідуальне (відмінне від інших) сприйняття дійсності [9 СЗО 1.2.1-1]	Тема 1. Хто я сьогодні: інтереси та уподобання Самопізнання як основа особистісного та професійного розвитку. Інтереси, уподобання та їх роль у житті людини. Зміни інтересів у підлітковому віці. Вплив життєвого досвіду, середовища, цінностей і захоплень на формування інтересів. Усвідомлення власних інтересів як важливого джерела мотивації та самореалізації. Аналіз власних уподобань, видів діяльності та сфер, які викликають найбільшу зацікавленість. Зв'язок	• Вправа «Коло моїх інтересів» Учні / учениці визначають та систематизують власні інтереси за різними сферами життя (навчання, творчість, спорт, технології, спілкування, допомога людям тощо). • Практична вправа «Що мене захоплює найбільше?» Учні / учениці аналізують свої улюблені заняття та визначають, які інтереси проявляються через ці види діяльності. • Вправа-дослідження «Як змінилися мої інтереси?» Учні / учениці порівнюють свої нинішні інтереси з тими, які
----	--	---	---

		інтересів із майбутнім навчанням, розвитком здібностей і професійним самовизначенням.	мали кілька років тому, та обговорюють причини змін. • Групові вправа «Люди з різними інтересами» Учні / учениці досліджують різноманіття людських інтересів, обговорюють їх значення для особистісного розвитку та самореалізації. • Рефлексивна вправа «Що мої інтереси можуть розповісти про мене?» Учні / учениці аналізують власні інтереси та формулюють висновки про свої сильні сторони, цінності й можливі напрями подальшого розвитку.
26	оцінює свої сильні (зокрема талант, здібності) та слабкі сторони, використовує власний навчальний потенціал без шкоди для здоров'я [9 СЗО 4.1.1-3] використовує свій і чужий позитивний досвід [9 СЗО 4.3.1-3] сприймає конструктивні пропозиції (критику) як нові можливості і стимули до вдосконалення [9 СЗО 4.4.1-3]	Тема 2. Мої сильні сторони і таланти Сильні сторони, таланти та здібності людини. Поняття таланту та його прояви в різних сферах діяльності. Унікальність поєднання здібностей, особистих якостей та життєвого досвіду кожної людини. Способи виявлення власних сильних сторін. Вплив сильних сторін на успішність у навчанні, спілкуванні та різних видах діяльності. Роль самопізнання у розвитку потенціалу. Усвідомлення власних ресурсів як основи для подальшого особистісного та професійного розвитку.	• Вправа «Мої сильні сторони» Учні / учениці визначають власні сильні сторони, здібності та особисті якості, наводять приклади їх прояву в різних життєвих ситуаціях. • Практична вправа «Мої таланти в дії» Учні / учениці аналізують власні досягнення та успішний досвід, визначають таланти й здібності, які допомогли досягти результату. Вправа «Я можу бути корисним своїй громаді» Учні / учениці визначають власні сильні сторони та обговорюють, у яких професіях вони можуть бути корисними своїй громаді й Україні. Складають короткий план особистого професійного розвитку. • Групові вправа «Побачити сильні сторони інших» Учні / учениці надають одне

			одному позитивний зворотний зв'язок та допомагають визначити сильні сторони, які людина може не помічати в собі. • Вправа «Моя формула успіху» Учні / учениці створюють схему або постер, що відображає їхні таланти, здібності, інтереси та особисті якості. • Рефлексивна вправа «Як я можу розвивати свій потенціал?» Учні / учениці визначають свої сильні сторони та формулюють кроки для їх подальшого розвитку й застосування у навчанні та майбутній діяльності.
27	оцінює свої сильні (зокрема талант, здібності) та слабкі сторони, використовує власний навчальний потенціал без шкоди для здоров'я [9 СЗО 4.1.1-3] відстоює право кожної людини на індивідуальне (відмінне від інших) сприйняття дійсності [9 СЗО 1.2.1-1] використовує свій і чужий позитивний досвід [9 СЗО 4.3.1-3]	Тема 3. Різні типи інтелекту та здібностей Різноманітність здібностей та інтелекту людини. Ідея про те, що люди можуть бути успішними в різних сферах діяльності. Основні типи інтелекту: мовний, логіко-математичний, просторовий, музичний, тілесно-кінестетичний, міжособистісний, внутрішньоособистісний та природничий. Індивідуальне поєднання різних здібностей і талантів. Усвідомлення власних сильних сторін та особливостей навчання. Розуміння того, що кожна людина має свій унікальний потенціал і можливості для розвитку.	• Вправа «Які бувають типи інтелекту?» Учні / учениці знайомляться з різними типами інтелекту, аналізують приклади їх прояву в житті та діяльності людей. • Практична вправа «Мій профіль здібностей» Учні / учениці виконують завдання на самооцінювання та визначають типи інтелекту і здібності, які проявляються у них найбільше. • Групова вправа «Люди різних талантів» Учні / учениці аналізують приклади відомих особистостей та визначають, які типи інтелекту допомогли їм досягти успіху. • Вправа «Мої сильні сторони у навчанні та житті» Учні / учениці досліджують, як

			різні здібності допомагають їм навчатися, спілкуватися, розв'язувати проблеми та досягати цілей. • Рефлексивна вправа «У чому моя унікальність?» Учні / учениці формулюють висновки про власні здібності та типи інтелекту, визначають напрями їх подальшого розвитку та застосування.
28	визначає мотивацію власної діяльності, формулює мету і цілі діяльності [9 СЗО 4.6.1-1] вибирає доцільні (ефективні) стратегії прийняття рішень з користю для власної безпеки і безпеки інших осіб, здоров'я та добробуту [9 СЗО 2.3.1-1] демонструє свідоме використання етичних норм, враховуючи індивідуальні цінності інших осіб [9 СЗО 4.8.1-1]	Тема 4. Мої цінності та життєві пріоритети Цінності як життєві орієнтири людини. Поняття особистих цінностей і життєвих пріоритетів. Різноманітність цінностей: сім'я, дружба, здоров'я, освіта, розвиток, творчість, успіх, допомога іншим, безпека, свобода та відповідальність. Вплив цінностей на вибір, поведінку та життєві рішення людини. Усвідомлення власних пріоритетів та їх значення для особистісного розвитку і майбутнього. Зв'язок між цінностями, цілями та самореалізацією.	• Вправа «Що для мене важливо?» Учні / учениці визначають власні життєві цінності та обговорюють їх значення для повсякденного життя. • Практична вправа «Мої життєві пріоритети» Учні / учениці ранжують запропоновані цінності та пояснюють причини свого вибору. • Групова вправа «Цінності об'єднують і відрізняють» Учні / учениці порівнюють власні цінності, знаходять спільні та відмінні пріоритети, обговорюють різноманітність поглядів. • Вправа «Цінності і вибір» Учні / учениці аналізують життєві ситуації та визначають, як цінності впливають на рішення і вчинки людей. • Рефлексивна вправа «Якими цінностями я керуюся?» Учні / учениці формулюють власні життєві пріоритети та визначають, як вони можуть впливати на майбутнє навчання, розвиток і професійний вибір.

29	вибирає доцільні та ефективні навчальні засоби та стратегії, враховуючи особливості власного організму [9 СЗО 4.1.1-2] оцінює свої сильні (зокрема талант, здібності) та слабкі сторони, використовує власний навчальний потенціал без шкоди для здоров'я [9 СЗО 4.1.1-3] залучає авторитетний досвід і безпечні для здоров'я практики для оптимізації власної навчальної діяльності [9 СЗО 4.1.1-4]	Тема 5. Мій стиль навчання Індивідуальні особливості навчання людини. Поняття стилю навчання та його значення для успішного засвоєння знань. Різні способи сприйняття та опрацювання інформації: через читання, слухання, спостереження, практичну діяльність, обговорення та виконання завдань. Власні навчальні вподобання та стратегії. Уміння визначати найбільш ефективні способи навчання для себе. Усвідомлення відповідальності за власне навчання та розвиток навичок самостійного навчання.	• Вправа «Як я навчаюся найкраще?» Учні / учениці аналізують власний досвід навчання та визначають способи, які допомагають їм найкраще засвоювати нову інформацію. • Практична вправа «Мій навчальний профіль» Учні / учениці виконують завдання на самооцінювання та досліджують свої навчальні вподобання і сильні сторони в навчанні. • Групові вправи «Навчаємось по-різному» Учні / учениці обговорюють різні способи навчання, порівнюють власний досвід та визначають переваги різних підходів. • Вправа «Мої ефективні навчальні стратегії» Учні / учениці складають перелік прийомів і способів, які допомагають їм краще запам'ятовувати, розуміти та застосовувати нові знання. • Рефлексивна вправа «Що допомагає мені вчитися успішно?» Учні / учениці формулюють висновки про власний стиль навчання та визначають кроки для підвищення ефективності своєї навчальної діяльності.
30	розробляє план власних дій, визначає мотивацію, фіксує результати, адекватно оцінює свої сили, формує корисні звички через систематичність повторення [9 СЗО 4.3.1-2]	Тема 6. Як розвиваються здібності і навички Здібності, уміння та навички як складові особистісного розвитку. Роль навчання, практики, досвіду та наполегливості у розвитку	• Вправа «Як я навчився це робити?» Учні / учениці аналізують власний досвід оволодіння певною навичкою та визначають чинники, які допомогли досягти результату.

	використовує свій і чужий позитивний досвід [9 СЗО 4.3.1-3] визначає шлях до реалізації короткострокових цілей, розробляє план відповідно до своїх сильних сторін, інтересів і досвіду [9 СЗО 4.6.1-3]	здібностей. Поняття про розвиток через зусилля та постійне вдосконалення. Вплив мотивації, цілей і середовища на формування навичок. Помилки як джерело навчання та розвитку. Усвідомлення того, що більшість здібностей і навичок можуть розвиватися протягом життя. Формування готовності до саморозвитку та навчання впродовж життя.	• Практична вправа «Шлях розвитку навички» Учні / учениці створюють схему або маршрут розвитку обраної навички від початкового рівня до майстерності. • Групова вправа «Успіх завдяки наполегливості» Учні / учениці досліджують історії відомих людей та визначають роль практики, праці й наполегливості у розвитку їхніх здібностей. • Вправа «Навичка, яку я хочу розвинути» Учні / учениці визначають навичку, яку прагнуть удосконалити, та складають короткий план її розвитку. • Рефлексивна вправа «Що допомагає мені зростати?» Учні / учениці аналізують власні досягнення, визначають умови ефективного навчання та формулюють висновки щодо подальшого розвитку своїх здібностей і навичок.
31	оцінює свої сильні (зокрема талант, здібності) та слабкі сторони, використовує власний навчальний потенціал без шкоди для здоров'я [9 СЗО 4.1.1-3] критично оцінює свої вміння і компетентності, виявляє наполегливість у досягненні мети [9 СЗО 4.6.1] переконливо презентує свої (спільні) ідеї іншим особам у різний спосіб, зокрема з використанням цифрових засобів [9 СЗО 4.7.1-3]	Тема 7. Карта моїх талантів Таланти, здібності, інтереси та цінності як складові особистого потенціалу людини. Поняття особистого потенціалу та його значення для самореалізації. Узагальнення результатів самопізнання. Виявлення власних сильних сторін, досягнень, інтересів і здібностей. Усвідомлення взаємозв'язку між талантами, захопленнями та можливими напрямками розвитку. Створення особистої карти талантів як інструменту	• Вправа «Мої сильні сторони і таланти» Учні / учениці узагальнюють результати попередніх занять та визначають власні здібності, таланти, інтереси й досягнення. • Практична вправа «Карта моїх талантів» Учні / учениці створюють візуальну карту, яка відображає їхні сильні сторони, захоплення, цінності, навички та особисті досягнення. • Групова вправа «Мій потенціал очима інших» Учні / учениці отримують

		пізнання себе та планування подальшого розвитку.	зворотний зв'язок від однокласників щодо своїх сильних сторін і здібностей та доповнюють власну карту талантів. • Вправа «Таланти в дії» Учні / учениці визначають, у яких видах діяльності можуть проявлятися та розвиватися їхні таланти й здібності. • Рефлексивна вправа «Мій потенціал і моє майбутнє» Учні / учениці аналізують створену карту талантів, формулюють висновки про свої можливості та визначають напрями подальшого особистісного і професійного розвитку.
--	--	--	---

Модуль 2. Розвиток потенціалу та навичок XXI століття

32	розробляє план власних дій, визначає мотивацію, фіксує результати, адекватно оцінює свої сили, формує корисні звички через систематичність повторення [9 СЗО 4.3.1-2] моделює нові можливості власного розвитку з урахуванням труднощів і невдач [9 СЗО 4.3.1-4] визначає шлях до реалізації короткострокових цілей, розробляє план відповідно до своїх сильних сторін, інтересів і досвіду [9 СЗО 4.6.1-3]	Тема 8. Розвиток потенціалу: як зростають здібності Потенціал людини та можливості його розвитку. Здібності як результат поєднання природних задатків, навчання, практики та життєвого досвіду. Роль мотивації, наполегливості, цілей і регулярних зусиль у розвитку здібностей. Поняття про розвиток через навчання та вдосконалення. Вплив середовища, підтримки та власної активності на особистісне зростання. Усвідомлення того, що здібності не є незмінними і можуть розвиватися протягом життя.	• Вправа «Як зростають здібності?» Учні / учениці аналізують приклади розвитку різних здібностей та визначають чинники, які сприяють досягненню успіху. • Практична вправа «Мій шлях розвитку» Учні / учениці обирають одну зі своїх здібностей або навичок та визначають кроки, які допоможуть їм її вдосконалити. • Групова вправа «Історії наполегливості» Учні / учениці досліджують історії відомих людей та обговорюють роль праці, тренування й мотивації у розвитку талантів. • Вправа «Що допомагає мені розвиватися?»
----	--	--	---

			Учні / учениці визначають власні ресурси, можливості та умови, які сприяють їхньому особистісному зростанню. • Рефлексивна вправа «Мій потенціал у майбутньому» Учні / учениці оцінюють власні можливості для розвитку та формулюють особисті цілі щодо вдосконалення своїх здібностей і навичок.
33	оцінює свої сильні (зокрема талант, здібності) та слабкі сторони, використовує власний навчальний потенціал без шкоди для здоров'я [9 СЗО 4.1.1-3] розробляє план власних дій, визначає мотивацію, фіксує результати, адекватно оцінює свої сили, формує корисні звички через систематичність повторення [9 СЗО 4.3.1-2] критично оцінює свої вміння і компетентності, виявляє наполегливість у досягненні мети [9 СЗО 4.6.1]	Тема 9. Навички XXI століття Навички XXI століття та їх значення в сучасному світі. Зміни у суспільстві, технологіях і професійній діяльності. Основні навички XXI століття: критичне мислення, комунікація, співпраця, креативність, адаптивність, цифрова грамотність, уміння навчатися впродовж життя. Значення цих навичок для особистісного розвитку, навчання та майбутньої професійної діяльності. Усвідомлення необхідності постійного розвитку навичок для успішної самореалізації в умовах швидких змін.	• Вправа «Навички майбутнього» Учні / учениці знайомляться з переліком навичок XXI століття, обговорюють їх значення та наводять приклади їх використання у повсякденному житті. • Практична вправа «Які навички вже є у мене?» Учні / учениці оцінюють рівень розвитку власних навичок та визначають ті, які потребують подальшого вдосконалення. • Групова вправа «Навички для різних професій» Учні / учениці аналізують приклади сучасних професій та визначають, які навички XXI століття є найбільш важливими для успішної діяльності. • Вправа «Моя формула успіху» Учні / учениці створюють схему або інтелект-карту, що відображає взаємозв'язок між навичками XXI століття, навчанням та майбутньою професійною діяльністю. • Рефлексивна вправа «Які навички я хочу розвивати?» Учні / учениці визначають

			пріоритетні для себе навички та формулюють особисті цілі щодо їх подальшого розвитку.
34	визначає пріоритети в різних сферах власної навчальної діяльності, раціонально розподіляючи власні інтелектуальні, фізичні, емоційні та інші ресурси для забезпечення поступу в навчанні [9 СЗО 4.1.1-1] вибирає доцільні та ефективні навчальні засоби та стратегії, враховуючи особливості власного організму [9 СЗО 4.1.1-2] виявляє ініціативу і координує роботу групи для досягнення визначеного результату [9 СЗО 4.7.1-1] встановлює емоційний контакт у групі [9 СЗО 4.7.1-4]	Тема 10. Комунікація і співпраця Комунікація та співпраця як важливі навички ХХІ століття. Значення ефективного спілкування для навчання, взаємодії та досягнення спільних результатів. Вербальна і невербальна комунікація. Уміння слухати, ставити запитання, висловлювати власну думку та враховувати позицію інших. Основи командної роботи. Ролі учасників у групі. Взаємоповага, відповідальність і довіра як умови успішної співпраці. Значення комунікації та співпраці для особистого, освітнього та професійного розвитку.	• Вправа «Ефективне спілкування» Учні / учениці аналізують приклади успішної та неефективної комунікації, визначають правила конструктивного спілкування. • Практична вправа «Уміти слухати» Учні / учениці виконують завдання на розвиток активного слухання, уточнення інформації та надання зворотного зв'язку. • Групова вправа «Спільна мета» Учні / учениці працюють у командах над розв'язанням спільного завдання, розподіляють ролі та оцінюють ефективність взаємодії. • Рольова вправа «Працюємо в команді» Учні / учениці моделюють ситуації співпраці та визначають якості, які допомагають досягати спільного результату. • Рефлексивна вправа «Який я співрозмовник і член команди?» Учні / учениці оцінюють власні комунікативні навички та визначають напрями їх подальшого розвитку.
35	моделює нові можливості власного розвитку з урахуванням труднощів і невдач [9 СЗО 4.3.1-4] визначає мотивацію власної діяльності, формулює мету і	Тема 11. Креативність і творче мислення Креативність як здатність генерувати нові ідеї, знаходити нестандартні рішення та по-новому бачити	• Вправа «Скільки варіантів?» Учні / учениці генерують різні способи використання звичних предметів або пропонують кілька варіантів розв'язання однієї проблеми.

	цілі діяльності [9 СЗО 4.6.1-1] переконливо презентує свої (спільні) ідеї іншим особам у різний спосіб, зокрема з використанням цифрових засобів [9 СЗО 4.7.1-3]	звичні речі. Творче мислення в повсякденному житті, навчанні та професійній діяльності. Відкритість до нового досвіду, допитливість та уява як основа креативності. Способи розвитку творчого мислення. Значення креативності для розв'язання проблем, самореалізації та успішної діяльності в сучасному світі. Усвідомлення власого творчого потенціалу та можливостей його розвитку.	• Практична вправа «Нестандартне рішення» Учні / учениці працюють над творчими завданнями та шукають оригінальні підходи до їх виконання. • Групова вправа «Мозковий штурм» Учні / учениці спільно генерують ідеї щодо вирішення запропонованої ситуації або створення нового продукту, послуги чи проєкту. • Вправа «Від ідеї до результату» Учні / учениці розробляють власну творчу ідею та презентують шляхи її реалізації. • Рефлексивна вправа «Як я проявляю креативність?» Учні / учениці аналізують власний досвід творчої діяльності та визначають способи розвитку творчого мислення в повсякденному житті й навчанні.
36	визначає пріоритети в різних сферах власної навчальної діяльності, раціонально розподіляючи власні інтелектуальні, фізичні, емоційні та інші ресурси для забезпечення поступу в навчанні [9 СЗО 4.1.1-1] вибирає доцільні та ефективні навчальні засоби та стратегії, враховуючи особливості власного організму [9 СЗО 4.1.1-2] залучає авторитетний досвід і безпечні для здоров'я практики для оптимізації	Тема 12. Метанавички: як керувати власним навчанням Метанавички та їх роль у сучасному навчанні й житті. Поняття навчання впродовж життя. Самоорганізація, самоконтроль, планування, постановка цілей, управління часом та відповідальність за власне навчання. Усвідомлення власних навчальних потреб і способів досягнення результату. Значення рефлексії, оцінювання власного прогресу та готовності до постійного розвитку. Метанавички як	• Вправа «Як я навчаюся?» Учні / учениці аналізують власні навчальні звички, визначають чинники, які допомагають або заважають їм досягати результатів. • Практична вправа «Моя навчальна ціль» Учні / учениці формулюють особисту навчальну ціль та складають покроковий план її досягнення. • Групова вправа «Стратегії успішного навчання» Учні / учениці обговорюють ефективні способи навчання,

	власної навчальної діяльності [9 СЗО 4.1.1-4] визначає шлях до реалізації короткострокових цілей, розробляє план відповідно до своїх сильних сторін, інтересів і досвіду [9 СЗО 4.6.1-3] визначає потребу витрат часу на різні види діяльності [9 СЗО 4.6.1-4]	основа успішного навчання, особистісного зростання та майбутньої професійної діяльності.	планування часу та організації власної діяльності. • Вправа «Відстежую свій прогрес» Учні / учениці створюють індивідуальний трекер або карту досягнень для моніторингу власного навчального поступу. • Рефлексивна вправа «Чого я навчився і що хочу покращити?» Учні / учениці оцінюють результати своєї діяльності, визначають сильні сторони власного навчання та напрями подальшого розвитку.
37	критично оцінює інформацію щодо здоров'я, безпеки та добробуту, здобуту в різних джерелах, у тому числі цифрових [9 СЗО 4.2.1] активно шукає, порівнює і зіставляє різні джерела інформації, які допомагають зменшити ризики під час прийняття рішень щодо власного здоров'я і добробуту [9 СЗО 4.2.1-1] вибирає доцільні (ефективні) стратегії прийняття рішень з користю для власної безпеки і безпеки інших осіб, здоров'я та добробуту [9 СЗО 2.3.1-1] визначає наслідки соціальних впливів на прийняття рішення щодо власного здоров'я, безпеки, добробуту та здоров'я, безпеки, добробуту інших осіб (реклама, вплив інших	Тема 13. Критичне мислення і прийняття рішень Критичне мислення як уміння аналізувати інформацію, ставити запитання, перевіряти факти та робити обґрунтовані висновки. Джерела інформації та критерії їх оцінювання. Вплив емоцій, стереотипів і маніпуляцій на прийняття рішень. Основні етапи прийняття рішень: визначення проблеми, пошук варіантів, аналіз наслідків, вибір найкращого рішення. Значення критичного мислення для навчання, повсякденного життя та майбутньої професійної діяльності. Усвідомлення відповідальності за власні рішення та їх наслідки.	• Вправа «Факт чи думка?» Учні / учениці аналізують різні твердження та вчать розрізняти факти, судження і припущення. • Практична вправа «Як прийняти рішення?» Учні / учениці розглядають життєві ситуації, визначають можливі варіанти дій та аналізують їх переваги й ризики. • Групова вправа «Перевіряємо інформацію» Учні / учениці досліджують інформаційні повідомлення та визначають ознаки достовірної й недостовірної інформації. • Вправа «Дерево рішень» Учні / учениці будують схему можливих наслідків різних рішень та обґрунтовують власний вибір. • Рефлексивна вправа «Як я приймаю рішення?» Учні / учениці аналізують

	осіб, медійна інформація тощо) [9 СЗО 2.2.1-5]		власний досвід прийняття рішень, визначають чинники, які впливають на їхній вибір, та формулюють правила відповідального прийняття рішень.
Модуль 3. Світ діяльності людини та професійні можливості			
38	критично оцінює свої вміння і компетентності, виявляє наполегливість у досягненні мети [9 СЗО 4.6.1] визначає потребу витрат часу на різні види діяльності [9 СЗО 4.6.1-4] оцінює свої сильні (зокрема талант, здібності) та слабкі сторони, використовує власний навчальний потенціал без шкоди для здоров'я [9 СЗО 4.1.1-3] відстоює право кожної людини на індивідуальне (відмінне від інших) сприйняття дійсності [9 СЗО 1.2.1-1]	Тема 14. Світ діяльності людини Діяльність як основа розвитку людини та суспільства. Різноманіття видів людської діяльності: навчальна, трудова, творча, громадська, підприємницька, наукова та волонтерська. Роль діяльності у формуванні знань, навичок, досвіду та особистісних якостей. Взаємозв'язок між інтересами, здібностями, цінностями та вибором діяльності. Значення діяльності для самореалізації, досягнення цілей і професійного становлення. Усвідомлення власних уподобань щодо різних видів діяльності.	• Вправа «Світ діяльності людини» Учні / учениці аналізують різні види діяльності людей та визначають їх значення для особистості й суспільства. • Практична вправа «Моя діяльність сьогодні» Учні / учениці досліджують власні види діяльності та визначають, які знання, навички й досвід вони допомагають розвивати. • Групові вправи «Різні люди – різна діяльність» Учні / учениці обговорюють, як інтереси, здібності та цінності впливають на вибір діяльності людини. • Вправа «Що мені подобається робити?» Учні / учениці співвідносять власні інтереси та сильні сторони з різними видами діяльності та визначають найбільш привабливі для себе напрями. • Рефлексивна вправа «Яка діяльність допомагає мені розвиватися?» Учні / учениці аналізують власний досвід і формулюють висновки про роль діяльності у своєму особистісному та майбутньому професійному розвитку.

39	аналізує інформацію щодо професій та їх здобуття [9 СЗО 4.1.1-5] активно шукає, порівнює і зіставляє різні джерела інформації, які допомагають зменшити ризики під час прийняття рішень щодо власного здоров'я і добробуту [9 СЗО 4.2.1-1] аналізує та оцінює власні особливості і здібності для майбутнього професійного зростання, вибудовує його модель [9 СЗО 4.6.2]	Тема 15. Професійна діяльність і вимоги до фахівця Професійна діяльність як складова самореалізації людини та розвитку суспільства. Значення праці в житті людини. Поняття «професія», «спеціальність», «кваліфікація», «посада» та їх відмінності. Вимоги сучасних професій до знань, умінь, навичок, компетентностей і особистих якостей фахівця. Роль інтересів, здібностей, цінностей і навчальних досягнень у професійному самовизначенні. Взаємозв'язок між освітою, професійною підготовкою та майбутньою професійною діяльністю. Значення безперервного навчання для професійного розвитку та успішної адаптації до змін сучасного ринку праці.	• Вправа «Як змінюється світ професій?» Учні / учениці аналізують особливості сучасного ринку праці, визначають причини появи нових професій та обговорюють значення професійної діяльності для самореалізації людини й розвитку суспільства. • Практична вправа «Професія, спеціальність чи посада?» Учні / учениці аналізують приклади та розрізняють поняття «професія», «спеціальність», «кваліфікація», «посада» і «хобі». • Групова вправа «Професії сучасного світу» Учні / учениці досліджують різні професії, визначають необхідні компетентності, професійні та надпрофесійні (soft skills) навички, особисті якості, а також обговорюють, чому вони важливі для успішної професійної діяльності. • Практикум «Українські професіонали змінюють світ» Учні / учениці в групах досліджують приклади діяльності українських фахівців, підприємців, науковців, інженерів, лікарів, учителів, митців або ІТ-спеціалістів. Визначають, які компетентності допомогли їм досягти успіху, який внесок вони зробили у розвиток громади, України чи світу, та презентують результати класу. • Рефлексивна вправа «Які професії мене приваблюють?» Учні / учениці співвідносять
----	---	--	--

			власні інтереси, здібності та особисті якості з вимогами професій, які їх цікавлять, визначають компетентності, які потрібно розвивати для професійного зростання.
40	аналізує інформацію щодо професій та їх здобуття [9 СЗО 4.1.1-5] використовує свій і чужий позитивний досвід [9 СЗО 4.3.1-3] визначає шлях до реалізації короткострокових цілей, розробляє план відповідно до своїх сильних сторін, інтересів і досвіду [9 СЗО 4.6.1-3] аналізує та оцінює власні особливості і здібності для майбутнього професійного зростання, вибудовує його модель [9 СЗО 4.6.2]	Тема 16. Як інтереси можуть перетворюватися на професію Зв'язок між інтересами, захопленнями, здібностями та професійною діяльністю. Як улюблені заняття можуть стати основою для майбутньої професії. Приклади професій, що виникають на основі різних інтересів і хобі. Роль розвитку навичок, наполегливості та навчання у перетворенні інтересу на професійну діяльність. Усвідомлення власних інтересів як підказки для майбутнього професійного вибору. Аналіз можливостей професійної самореалізації на основі особистих уподобань.	• Вправа «Від інтересу до професії» Учні / учениці визначають власні інтереси та встановлюють їх зв'язок із можливими професіями та сферами діяльності. • Практична вправа «Мої захоплення і професійні можливості» Учні / учениці аналізують свої хобі та інтереси, досліджують, які професії можуть бути з ними пов'язані. • Групова вправа «Професії, що народилися з хобі» Учні / учениці досліджують історії людей, які змогли перетворити свої захоплення на професійну діяльність або власну справу. • Вправа «Професійний маршрут» Учні / учениці моделюють шлях від інтересу до професії, визначаючи знання, навички та освіту, необхідні для досягнення мети. • Дослідження «Де в Україні здобути омріяну професію?» Учні / учениці досліджують, у яких закладах освіти України можна здобути обрану професію, які вимоги до вступу, які освітні програми пропонуються та які можливості професійного розвитку відкриваються після завершення

			навчання. Порівнюють отриману інформацію та презентують результати класу.
41	аналізує інформацію щодо професій та їх здобуття [9 СЗО 4.1.1-5] оцінює свої сильні (зокрема талант, здібності) та слабкі сторони, використовує власний навчальний потенціал без шкоди для здоров'я [9 СЗО 4.1.1-3] визначає мотивацію власної діяльності, формулює мету і цілі діяльності [9 СЗО 4.6.1-1] переконливо презентує свої (спільні) ідеї іншим особам у різний спосіб, зокрема з використанням цифрових засобів [9 СЗО 4.7.1-3]	Тема 17. Моє хобі і можливі професії Хобі як джерело розвитку здібностей, навичок і професійних інтересів. Зв'язок між захопленнями людини та можливими напрямками професійної діяльності. Професії, пов'язані з творчістю, спортом, технологіями, спілкуванням, природою, допомогою людям та іншими сферами інтересів. Аналіз власних захоплень і можливостей їх застосування у майбутньому. Усвідомлення того, що хобі може стати основою для подальшого навчання, професійного розвитку або підприємницької діяльності.	• Презентація «Моє хобі – мої професійні можливості» Учні / учениці аналізують власні захоплення та визначають знання, уміння і навички, які вони допомагають розвивати. • Практична вправа «Які професії пов'язані з моїм хобі?» Учні / учениці досліджують професії, що можуть бути пов'язані з їхніми захопленнями, та визначають особливості цих професій. • Групова вправа «Від захоплення до професії» Учні / учениці працюють у групах і встановлюють зв'язки між різними видами хобі та професійними напрямками. • Вправа «Мій професійний потенціал» Учні / учениці створюють схему, яка демонструє зв'язок між їхнім хобі, здібностями, навичками та можливими професіями. • Рефлексивна вправа «Що моє хобі може дати мені в майбутньому?» Учні / учениці формулюють висновки про роль власних захоплень у саморозвитку та можливому професійному самовизначенні.
42	аналізує інформацію щодо професій та їх здобуття [9 СЗО 4.1.1-5]	Тема 18. Професії минулого, сучасності і майбутнього Зміни у світі професій під впливом розвитку суспільства,	• Вправа «Професії тоді і зараз» Учні / учениці порівнюють професії минулого і сучасності,

	критично оцінює інформацію щодо здоров'я, безпеки та добробуту, здобуту в різних джерелах, у тому числі цифрових [9 СЗО 4.2.1] активно шукає, порівнює і зіставляє різні джерела інформації, які допомагають зменшити ризики під час прийняття рішень щодо власного здоров'я і добробуту [9 СЗО 4.2.1-1] моделює нові можливості власного розвитку з урахуванням труднощів і невдач [9 СЗО 4.3.1-4]	науки і технологій. Професії минулого та причини їх зникнення або трансформації. Сучасні професії та нові напрями діяльності. Вплив цифровізації, автоматизації та штучного інтелекту на ринок праці. Професії майбутнього та навички, які будуть затребувані в умовах швидких змін. Усвідомлення необхідності постійного навчання та готовності адаптуватися до нових професійних викликів.	визначають причини змін у професійній діяльності людей. • Груповою вправою «Як технології змінюють професії?» Учні / учениці аналізують вплив цифрових технологій і штучного інтелекту на різні сфери діяльності та обговорюють зміни у вимогах до працівників. • Вправою «Навички для майбутнього» Учні / учениці визначають навички, які допоможуть успішно працювати в умовах технологічних і суспільних змін. • Рефлексивна вправою «До якого майбутнього я готуюся?» Учні / учениці формулюють висновки про значення навчання впродовж життя та визначають навички, які хотіли б розвивати для свого майбутнього.
43	аналізує інформацію щодо професій та їх здобуття [9 СЗО 4.1.1-5] оцінює свої сильні (зокрема талант, здібності) та слабкі сторони, використовує власний навчальний потенціал без шкоди для здоров'я [9 СЗО 4.1.1-3] розробляє план власних дій, визначає мотивацію, фіксує результати, адекватно оцінює свої сили, формує корисні звички через систематичність повторення [9 СЗО 4.3.1-2]	Тема 19. Які навички потрібні у професіях Навички як важлива складова професійної діяльності. Поняття професійних навичок. Hard skills і soft skills: спільне та відмінне. Приклади професійних, комунікативних, організаційних, творчих і цифрових навичок. Навички, які є важливими для різних професійних сфер. Вплив навичок на професійний успіх і конкурентоспроможність людини. Усвідомлення власних сильних сторін та напрямів розвитку навичок	• Вправою «Які навички потрібні професіоналу?» Учні / учениці аналізують різні професії та визначають навички, необхідні для успішного виконання професійних обов'язків. • Практична вправою «Hard skills чи soft skills?» Учні / учениці класифікують різні навички та визначають їх роль у професійній діяльності людини. • Груповою вправою «Навички для професії» Учні / учениці працюють у групах, досліджують обрану

	переконливо презентує свої (спільні) ідеї іншим особам у різний спосіб, зокрема з використанням цифрових засобів [9 СЗО 4.7.1-3]	для майбутньої професійної діяльності.	професію та створюють профіль навичок, необхідних для успішної роботи в цій сфері. • Вправа «Мої навички сьогодні» Учні / учениці оцінюють власні навички та визначають, які з них уже добре розвинені, а які потребують подальшого вдосконалення. • Рефлексивна вправа «Які навички я хочу розвивати?» Учні / учениці формулюють висновки про навички, які можуть бути важливими для їхнього майбутнього навчання, професійного розвитку та самореалізації.
44	оцінює свої сильні (зокрема талант, здібності) та слабкі сторони, використовує власний навчальний потенціал без шкоди для здоров'я [9 СЗО 4.1.1-3] визначає мотивацію власної діяльності, формулює мету і цілі діяльності [9 СЗО 4.6.1-1] аналізує та оцінює власні особливості і здібності для майбутнього професійного зростання, вибудовує його модель [9 СЗО 4.6.2] відстоює право кожної людини на індивідуальне (відмінне від інших) сприйняття дійсності [9 СЗО 1.2.1-1]	Тема 20. Мої перші професійні інтереси Професійні інтереси як важливий елемент професійного самовизначення. Взаємозв'язок між інтересами, здібностями, цінностями та можливими професійними напрямками. Аналіз власних уподобань і сфер діяльності, які викликають найбільшу зацікавленість. Перші уявлення про професії та професійні кластери. Усвідомлення того, що професійні інтереси можуть змінюватися і розвиватися разом із набуттям нового досвіду та знань. Формування готовності до подальшого дослідження світу професій.	• Вправа «Що мене приваблює у професіях?» Учні / учениці визначають сфери діяльності та професії, які викликають у них найбільший інтерес, і пояснюють причини свого вибору. • Практична вправа «Мої професійні інтереси» Учні / учениці аналізують власні інтереси, здібності та захоплення і встановлюють їх зв'язок із можливими професійними напрямками. • Групова вправа «Професії, які нас цікавлять» Учні / учениці обговорюють свої професійні вподобання, знаходять спільні інтереси та досліджують різноманіття професійних напрямів. • Вправа «Мій професійний профіль» Учні / учениці створюють схему або інтелект-карту, яка

			відображає їхні інтереси, сильні сторони та професії, що викликають зацікавлення. • Рефлексивна вправа «Які професії я хочу дослідити далі?» Учні / учениці визначають професії або сфери діяльності, про які хотіли б дізнатися більше, та формулюють власні запитання для подальшого професійного дослідження.
45	аналізує інформацію щодо професій та їх здобуття [9 СЗО 4.1.1-5] активно шукає, порівнює і зіставляє різні джерела інформації, які допомагають зменшити ризики під час прийняття рішень щодо власного здоров'я і добробуту [9 СЗО 4.2.1-1] визначає наслідки соціальних впливів на прийняття рішення щодо власного здоров'я, безпеки, добробуту та здоров'я, безпеки, добробуту інших осіб (реклама, вплив інших осіб, медійна інформація тощо) [9 СЗО 2.2.1-5] переконливо презентує свої (спільні) ідеї іншим особам у різний спосіб, зокрема з використанням цифрових засобів [9 СЗО 4.7.1-3]	Тема 21. Карта професійних кластерів Професійні кластери як спосіб об'єднання споріднених професій за сферами діяльності. Основні професійні кластери сучасного світу: STEM, медицина та здоров'я, освіта, бізнес і підприємництво, креативні індустрії, виробництво, аграрна сфера, сфера послуг, безпека та інші. Особливості різних професійних кластерів, їх роль у суспільстві та на ринку праці. Взаємозв'язок між професіями всередині кластерів. Усвідомлення різноманіття професійних можливостей та формування первинного уявлення про власні професійні інтереси.	• Вправа «Подорож професійними кластерами» Учні / учениці знайомляться з основними професійними кластерами та визначають професії, які до них належать. • Вправа «Професія не має статі» Учні та учениці аналізують професійні історії жінок і чоловіків, які реалізувалися в різних професійних сферах, зокрема у STEM, освіті, медицині, соціальній роботі, підприємстві, виробництві та креативних індустріях. Визначають, які гендерні стереотипи можуть впливати на професійний вибір, та формулюють аргументи на користь рівного доступу всіх людей до професійної діяльності відповідно до їхніх інтересів, здібностей і прагнень. • Практична вправа «Створюємо карту професійних кластерів» Учні / учениці працюють із професіями та об'єднують їх у відповідні професійні кластери, створюючи спільну візуальну карту.

			• Груповою вправою «Досліджуємо кластер» Учні / учениці в групах досліджують один із професійних кластерів і презентують його особливості, професії та можливості для розвитку. • Вправою «Професії навколо нас» Учні / учениці аналізують професії членів родини, знайомих або жителів громади та визначають, до яких кластерів вони належать. • Рефлексивною вправою «Які професійні кластери мене зацікавили?» Учні / учениці визначають професійні кластери, які викликають найбільшу зацікавленість, та пояснюють причини свого вибору.
46	аналізує інформацію щодо професій та їх здобуття [9 СЗО 4.1.1-5] оцінює свої сильні (зокрема талант, здібності) та слабкі сторони, використовує власний навчальний потенціал без шкоди для здоров'я [9 СЗО 4.1.1-3] аналізує та оцінює власні особливості і здібності для майбутнього професійного зростання, вибудовує його модель [9 СЗО 4.6.2] переконливо презентує свої (спільні) ідеї іншим особам у різний спосіб, зокрема з використанням цифрових засобів [9 СЗО 4.7.1-3]	Тема 22. Як мої інтереси пов'язані з професійними кластерами Взаємозв'язок між інтересами людини та професійними кластерами. Як інтереси, захоплення, здібності та цінності можуть допомагати орієнтуватися у світі професій. Аналіз власних інтересів через призму професійних напрямів діяльності. Професійні кластери, які відповідають різним типам інтересів. Усвідомлення того, що однакові інтереси можуть відкривати можливості для багатьох професій і професійних шляхів. Формування первинного	• Вправою «Мої інтереси і професійні кластери» Учні / учениці аналізують власні інтереси та визначають професійні кластери, які найбільше їм відповідають. • Практичною вправою «Від інтересу до професійного напрямку» Учні / учениці встановлюють зв'язок між своїми захопленнями, здібностями та можливими професійними кластерами. • Груповою вправою «Хто до якого кластера?» Учні / учениці працюють із прикладами інтересів та визначають, які професійні

		бачення власних професійних перспектив.	кластери можуть бути пов'язані з ними. • Вправа «Моя карта професійних можливостей» Учні / учениці створюють схему, яка відображає взаємозв'язок між їхніми інтересами, сильними сторонами та професійними кластерами. • Рефлексивна вправа «Які професійні напрями мені найближчі?» Учні / учениці формулюють висновки щодо професійних кластерів, які відповідають їхнім інтересам, та визначають напрями для подальшого дослідження світу професій.
--	--	---	---

9 клас. «Освітні маршрути та професійний вибір»

Модуль 1. Світ професій та професійні кластери

47	аналізує інформацію щодо професій та їх здобуття [9 СЗО 4.1.1-5] активно шукає, порівнює і зіставляє різні джерела інформації, які допомагають зменшити ризики під час прийняття рішень щодо власного здоров'я і добробуту [9 СЗО 4.2.1-1] моделює нові можливості власного розвитку з урахуванням труднощів і невдач [9 СЗО 4.3.1-4]	Тема 1. Світ професій у сучасному суспільстві Світ професій як складова сучасного суспільства. Різноманіття професій та сфер економічної діяльності. Зміни на ринку праці під впливом технологій, цифровізації та глобалізації. Нові професії та професії, що трансформуються. Роль професій у розвитку суспільства та економіки. Значення професійного самовизначення в умовах швидких змін. Усвідомлення необхідності орієнтуватися у світі професій для прийняття обґрунтованих освітніх і професійних рішень.	• Вправа «Професії сучасного світу» Учні / учениці аналізують різноманіття сучасних професій та визначають сфери діяльності, у яких вони реалізуються. • Практична вправа «Як змінюється світ праці?» Учні / учениці досліджують приклади нових професій та аналізують вплив технологій і суспільних змін на ринок праці. • Групова вправа «Професії навколо нас» Учні / учениці визначають професії, які забезпечують функціонування школи, громади, міста та держави, обговорюють їх значення для суспільства.
----	--	--	--

			• Вправа «Професії сьогодні і завтра» Учні / учениці порівнюють сучасні професії з професіями минулого та прогнозують зміни, які можуть відбутися в майбутньому. • Рефлексивна вправа «Яке місце я бачу для себе у світі професій?» Учні / учениці аналізують власні професійні інтереси та формулюють запитання для подальшого дослідження світу професій.
48	аналізує інформацію щодо професій та їх здобуття [9 СЗО 4.1.1-5] активно шукає, порівнює і зіставляє різні джерела інформації, які допомагають зменшити ризики під час прийняття рішень щодо власного здоров'я і добробуту [9 СЗО 4.2.1-1] переконливо презентує свої (спільні) ідеї іншим особам у різний спосіб, зокрема з використанням цифрових засобів [9 СЗО 4.7.1-3]	Тема 2. Сфери діяльності та галузі економіки Сфери діяльності людини та галузі економіки. Основні галузі економіки: промисловість, сільське господарство, будівництво, транспорт, інформаційні технології, освіта, медицина, культура, торгівля, фінанси, сфера послуг та інші. Взаємозв'язок між галузями економіки та професіями. Роль різних галузей у забезпеченні потреб суспільства та розвитку держави. Аналіз професійних можливостей у різних сферах діяльності. Усвідомлення різноманіття напрямів професійної реалізації в сучасному світі.	• Вправа «Галузі навколо нас» Учні / учениці визначають галузі економіки, які представлені у їхній громаді, та аналізують їх значення для життя людей. • Практична вправа «Професія і галузь» Учні / учениці співвідносять різні професії з відповідними галузями економіки та пояснюють свій вибір. • Групові вправи «Досліджуємо сферу діяльності» Учні / учениці працюють у групах, досліджують одну з галузей економіки та презентують її особливості, професії й перспективи розвитку. • Вправа «Що створює економіка?» Учні / учениці аналізують приклади товарів і послуг та визначають, які галузі економіки беруть участь у їх створенні.

			• Рефлексивна вправа «Які сфери діяльності мене цікавлять?» Учні / учениці визначають галузі економіки, які відповідають їхнім інтересам і здібностям, та обговорюють можливості професійної реалізації в цих сферах.
49	аналізує інформацію щодо професій та їх здобуття [9 СЗО 4.1.1-5] активно шукає, порівнює і зіставляє різні джерела інформації, які допомагають зменшити ризики під час прийняття рішень щодо власного здоров'я і добробуту [9 СЗО 4.2.1-1] відстоює право кожної людини на індивідуальне (відмінне від інших) сприйняття дійсності [9 СЗО 1.2.1-1] переконливо презентує свої (спільні) ідеї іншим особам у різний спосіб, зокрема з використанням цифрових засобів [9 СЗО 4.7.1-3]	Тема 3. Професійні кластери сучасного світу Професійні кластери як групи споріднених професій, об'єднаних спільною сферою діяльності, знаннями та компетентностями. Основні професійні кластери сучасного світу: STEM, інформаційні технології, медицина, освіта, бізнес і підприємництво, креативні індустрії, виробництво, аграрна сфера, безпека, сфера послуг. Їх роль у розвитку економіки та суспільства, зміни під впливом технологій і цифровізації. Професійна реалізація людей з інвалідністю, розумне пристосування робочого місця, допоміжні технології та доступне цифрове середовище. Усвідомлення різноманіття професійних можливостей і відсутності зв'язку між інвалідністю та професійним потенціалом людини. Культурне розмаїття професій в Україні: традиційні ремесла, народні художні промисли та сучасні творчі професії різних регіонів, їх значення для збереження культурної спадщини, розвитку креативних індустрій, туризму й економіки держави. Приклади професій, що відіграють	• Картування «Світ професійних кластерів» Учні / учениці знайомляться з основними професійними кластерами, визначають професії, що до них належать, та встановлюють зв'язок між професіями, знаннями, компетентностями й сферами діяльності. • Дослідницька вправа «Професії, важливі для мосі громади та України» Учні / учениці досліджують потреби своєї громади та України, визначають професії, що сприяють розвитку громади, відновленню країни й сталому розвитку, аналізують необхідні компетентності та можливості здобуття відповідної освіти, презентують результати дослідження. • Кейс «Доступне робоче середовище» Учні / учениці аналізують професійні ситуації та пропонують способи адаптації робочого місця, цифрових матеріалів і комунікації для забезпечення рівних можливостей людей, зокрема осіб з інвалідністю. • Дослідницька вправа «Професії, що зберігають культуру України»

		важливу роль у розвитку та відновленні України.	Учні / учениці досліджують традиційні ремесла, народні художні промисли та сучасні творчі професії різних регіонів України, визначають їх значення для збереження культурної спадщини, розвитку громад, туризму та креативних індустрій, презентують результати дослідження.
50	аналізує інформацію щодо професій та їх здобуття [9 СЗО 4.1.1-5] оцінює свої сильні (зокрема талант, здібності) та слабкі сторони, використовує власний навчальний потенціал без шкоди для здоров'я [9 СЗО 4.1.1-3] аналізує та оцінює власні особливості і здібності для майбутнього професійного зростання, вибудовує його модель [9 СЗО 4.6.2] переконливо презентує свої (спільні) ідеї іншим особам у різний спосіб, зокрема з використанням цифрових засобів [9 СЗО 4.7.1-3]	Тема 4. STEM-кластер: технології та інженерія STEM-кластер як сукупність професій і напрямів діяльності, пов'язаних із наукою (Science), технологіями (Technology), інженерією (Engineering) та математикою (Mathematics). Значення STEM для розвитку сучасного суспільства та економіки. Професії у сфері інформаційних технологій, програмування, робототехніки, інженерії, досліджень і технічних наук. Роль інновацій, цифрових технологій та штучного інтелекту у створенні нових професій. Внесок українських учених, винахідників, інженерів і розробників у розвиток науки, техніки й сучасних технологій. Навички та якості, важливі для STEM-напрямів: логічне мислення, креативність, уміння розв'язувати проблеми, командна робота та цифрова грамотність. Можливості освіти та професійної реалізації у STEM-сфері. Ознайомлення з діяльністю українських технологічних компаній та інноваційних проєктів, що працюють у сферах програмування,	• Вправа «Що таке STEM?» Учні / учениці знайомляться зі складовими STEM-кластера та визначають приклади професій, що належать до цього напрямку. • Кейс «Професії технологічного світу» Учні / учениці досліджують STEM-професії та визначають їх роль у створенні сучасних технологій і вирішенні суспільних проблем. Дослідницька вправа «Українці, які змінюють STEM-світ» Учні / учениці досліджують діяльність українського науковця, винахідника, інженера, ІТ-фахівця або сучасної української технологічної команди. Аналізують їхній внесок у розвиток науки, техніки чи інформаційних технологій, визначають компетентності, що сприяли професійному успіху, та презентують результати дослідження класу. За вибором можуть використовувати приклади відомих українських науковців, винахідників, ІТ-фахівців або сучасних технологічних компаній. • Рефлексивна вправа «Чи цікавий мені STEM?»

		робототехніки, безпілотних технологій, космічної галузі та штучного інтелекту.	Учні / учениці аналізують власні інтереси, здібності, сильні сторони та напрями, які потребують розвитку, визначають привабливі для себе STEM-професії й можливості подальшої освіти.
51	аналізує інформацію щодо професій та їх здобуття [9 СЗО 4.1.1-5] критично оцінює інформацію щодо здоров'я, безпеки та добробуту, здобуту в різних джерелах, у тому числі цифрових [9 СЗО 4.2.1] виробляє критерії оцінки контенту на основі знань і власного життєвого досвіду [9 СЗО 4.2.1-3] моделює нові можливості власного розвитку з урахуванням труднощів і невдач [9 СЗО 4.3.1-4]	Тема 5. Як технології і штучний інтелект змінюють професії Технології та штучний інтелект як чинники змін у сучасному світі праці. Автоматизація, цифровізація та поява нових професій. Професії, які змінюються під впливом технологій, та нові можливості для професійної діяльності. Використання штучного інтелекту в різних галузях економіки. Переваги та виклики технологічних змін для працівників. Значення цифрової грамотності, критичного мислення, креативності та навчання впродовж життя в умовах розвитку технологій. Усвідомлення необхідності адаптації до змін на ринку праці.	• Вправа «Технології навколо нас» Учні / учениці аналізують приклади використання сучасних технологій і штучного інтелекту в повсякденному житті та професійній діяльності. • Практична вправа «Як змінюється професія?» Учні / учениці досліджують конкретні професії та визначають, як технології впливають на зміст роботи, інструменти праці та вимоги до фахівців. • Групова вправа «Професії майбутнього» Учні / учениці прогнозують появу нових професій та обговорюють навички, які будуть затребувані в майбутньому. • Вправа «Штучний інтелект: помічник чи конкурент?» Учні / учениці аналізують можливості та обмеження штучного інтелекту в різних сферах діяльності та висловлюють власні аргументовані судження.
52	аналізує інформацію щодо професій та їх здобуття [9 СЗО 4.1.1-5] використовує активне слухання під час комунікації; виявляє здатність зрозуміти стан і	Тема 6. Професії допомоги людям Професії, основною метою яких є допомога людям, підтримка їхнього здоров'я, безпеки, добробуту, навчання та розвитку. Особливості	• Вправа «Хто допомагає людям?» Учні / учениці визначають професії, представники яких допомагають людям у різних життєвих ситуаціях, та

	наміри співрозмовника [9 СЗО 4.4.1-2] відстоює право кожної людини на індивідуальне (відмінне від інших) сприйняття дійсності [9 СЗО 1.2.1-1] оцінює свої сильні (зокрема талант, здібності) та слабкі сторони, використовує власний навчальний потенціал без шкоди для здоров'я [9 СЗО 4.1.1-3]	професій у сферах медицини, освіти, психології, соціальної роботи, рятувальних служб, правоохоронної діяльності та громадського сектору. Роль емпатії, відповідальності, комунікації та готовності допомагати іншим у професійній діяльності. Професії, пов'язані з психологічною підтримкою, реабілітацією та відновленням здоров'я як складова сучасної системи допомоги людям. Значення професій допомоги людям для розвитку суспільства. Усвідомлення соціальної цінності праці фахівців, які працюють заради добробуту інших.	обговорюють їхню роль у суспільстві. • Практична вправа «Один день із життя фахівця» Учні / учениці досліджують професію лікаря, вчителя, психолога, соціального працівника, рятувальника чи іншого представника професій допомоги людям та презентують результати дослідження. • Групова вправа «Які якості потрібні?» Учні / учениці аналізують професії цього кластера, обговорюють різні погляди на професійне покликання та визначають особистісні якості й навички, необхідні для успішної роботи з людьми, поважаючи різні думки й професійні уподобання однокласників. • Аналіз кейсу «Професія і суспільна користь» Учні / учениці аналізують реальні життєві ситуації та визначають, як представники різних професій допомагають забезпечувати здоров'я, безпеку та добробут людей і громади. • Рефлексивна вправа «Чи подобається мені допомагати людям?» Учні / учениці аналізують власні інтереси, цінності та схильності до роботи з людьми, визначають професії цього кластера, які викликають у них найбільшу зацікавленість.
53	аналізує інформацію щодо професій та їх здобуття [9 СЗО 4.1.1-5]	Тема 7. Креативні індустрії Креативні індустрії як сфера діяльності, пов'язана зі створенням творчого	• Вправа «Світ креативних професій» Учні / учениці знайомляться з основними напрямками креативних індустрій та

	моделює нові можливості власного розвитку з урахуванням труднощів і невдач [9 СЗО 4.3.1-4] переконливо презентує свої (спільні) ідеї іншим особам у різний спосіб, зокрема з використанням цифрових засобів [9 СЗО 4.7.1-3] відстоює право кожної людини на індивідуальне (відмінне від інших) сприйняття дійсності [9 СЗО 1.2.1-1]	продукту, ідей та культурних цінностей. Основні напрями креативних індустрій: дизайн, медіа, реклама, маркетинг, архітектура, музика, кіно, фотографія, видавнича справа, анімація, розроблення ігор, контент-мейкінг та інші. Поєднання творчості, технологій та підприємливості в сучасних креативних професіях. Внесок українських митців, дизайнерів, архітекторів, підприємців і представників креативних професій із різних регіонів України у розвиток культури та креативних індустрій. Навички, необхідні для роботи у креативних індустріях: креативність, комунікація, співпраця, цифрова грамотність та критичне мислення. Можливості професійної реалізації у творчих сферах. Приклади успішної професійної діяльності українських представників креативних індустрій.	визначають професії, що належать до цієї сфери. • Мініпроект «Створюємо творчий продукт» Учні / учениці виконують невелике творче завдання (плакат, логотип, відеоідея, рекламне повідомлення, дизайн-проект тощо) та обговорюють процес його створення. • Вебдослідження «Українські креативні професії» Учні / учениці досліджують творчий шлях сучасного українського митця, дизайнера, музиканта, письменника чи розробника комп'ютерних ігор, визначають особливості його професійної діяльності та презентують результати. • Рефлексивна вправа «Чи є в мені творчий потенціал?» Учні / учениці аналізують власні інтереси й творчі здібності, визначають професії креативного кластера, які викликають найбільшу зацікавленість, та можливості професійної реалізації.
54	аналізує інформацію щодо професій та їх здобуття [9 СЗО 4.1.1-5] реалізує в законний спосіб власні потреби та інтереси, враховуючи свої можливості виявляючи наполегливість [9 СЗО 4.3.1-1] визначає мотивацію власної діяльності, формулює мету і цілі діяльності [9 СЗО 4.6.1-1]	Тема 8. Бізнес і підприємництво Бізнес і підприємництво як сфера створення товарів, послуг та нових можливостей для людей. Роль підприємництва в розвитку економіки та суспільства. Підприємець як людина, яка бачить можливості, приймає рішення та організовує діяльність для досягнення мети. Основні напрями підприємницької діяльності. Підприємницькі	• Вправа «Хто такий підприємець?» Учні / учениці досліджують приклади підприємницької діяльності та визначають особливості роботи підприємців. • Практична вправа «Ідея для власної справи» Учні / учениці генерують ідеї товарів або послуг, які могли б бути корисними для школи, громади чи однолітків.

	виступає посередником у запобіганні чи вирішенні конфлікту [9 СЗО 4.7.1-2]	компетентності: ініціативність, відповідальність, креативність, комунікація, уміння працювати в команді та приймати рішення. Значення підприємницького мислення для професійного та особистісного розвитку. Основи фінансового планування в підприємницькій діяльності. Доходи, витрати, прибуток та ризики. Відповідальне ставлення до фінансових ресурсів. Значення фінансової грамотності для прийняття підприємницьких рішень. Українське підприємництво та приклади успішних підприємців, стартапів і компаній, що розвивають економіку й створюють робочі місця.	• Групова вправа «Створюємо стартап» Учні / учениці в командах розробляють концепцію невеликого бізнес-проекту, визначають його мету, цільову аудиторію та переваги. • Вправа «Підприємницькі навички» Учні / учениці аналізують якості та навички, необхідні для успішної підприємницької діяльності, та оцінюють власний потенціал їх розвитку. • Практична вправа «Бюджет бізнес-ідеї» Учні / учениці визначають можливі витрати, доходи та шляхи отримання прибутку для запропонованої бізнес-ідеї. • Дослідження «Історія українського підприємця» Учні / учениці досліджують історію створення українського підприємства або стартапу, визначають чинники його успіху, труднощі розвитку та презентують висновки.
55	аналізує інформацію щодо професій та їх здобуття [9 СЗО 4.1.1-5] активно шукає, порівнює і зіставляє різні джерела інформації, які допомагають зменшити ризики під час прийняття рішень щодо власного здоров'я і добробуту [9 СЗО 4.2.1-1] відстоює право кожної людини на індивідуальне (відмінне від інших)	Тема 9. Виробництво і робітничі професії Виробництво як важлива складова економіки та розвитку суспільства. Робітничі професії у промисловості, будівництві, транспорті, енергетиці, аграрному секторі та сфері обслуговування. Сучасне виробництво та використання технологій, автоматизації й цифрових рішень. Значення кваліфікованих робітників для функціонування підприємств і створення товарів та послуг.	• Вправа «Хто створює речі навколо нас?» Учні / учениці досліджують шлях створення повсякденних товарів та визначають професії, які беруть участь у виробничому процесі. • Практична вправа «Професії виробництва» Учні / учениці знайомляться з різними робітничими професіями, аналізують їх зміст, умови праці та значення для суспільства.

	сприйняття дійсності [9 СЗО 1.2.1-1] переконливо презентує свої (спільні) ідеї іншим особам у різний спосіб, зокрема з використанням цифрових засобів [9 СЗО 4.7.1-3]	Навички та якості, необхідні для успішної професійної діяльності у виробничій сфері. Можливості здобуття професійної освіти та професійного розвитку у робітничих професіях.	• Групова вправа «Від сировини до готового продукту» Учні / учениці моделюють виробничий ланцюг створення певного товару та визначають роль представників різних професій на кожному етапі. • Вправа «Сучасний робітник – сучасні технології» Учні / учениці досліджують, як автоматизація, роботизація та цифрові технології змінюють виробничі професії та вимоги до працівників. • Рефлексивна вправа «Чи цікава мені виробнича сфера?» Учні / учениці аналізують власні інтереси, здібності та професійні вподобання, визначають можливості самореалізації у виробничих і технічних професіях.
56	оцінює свої сильні (зокрема талант, здібності) та слабкі сторони, використовує власний навчальний потенціал без шкоди для здоров'я [9 СЗО 4.1.1-3] аналізує інформацію щодо професій та їх здобуття [9 СЗО 4.1.1-5] аналізує та оцінює власні особливості і здібності для майбутнього професійного зростання, вибудовує його модель [9 СЗО 4.6.2] вибирає доцільні (ефективні) стратегії прийняття рішень з користю для власної безпеки і безпеки інших осіб,	Тема 10. Які професійні кластери мене цікавлять Професійні кластери як орієнтир у світі професій. Аналіз власних інтересів, здібностей, цінностей і навчальних уподобань для визначення найбільш привабливих професійних напрямів. Співвіднесення особистих якостей із різними професійними кластерами. Усвідомлення того, що одна людина може цікавитися кількома професійними напрямами одночасно. Формування первинного професійного профілю та визначення напрямів для подальшого дослідження	• Вправа «Мої професійні вподобання» Учні / учениці аналізують результати самопізнання та визначають професійні кластери, які викликають у них найбільший інтерес. • Практична вправа «Я і професійні кластери» Учні / учениці співвідносять свої інтереси, здібності та цінності з характеристиками різних професійних кластерів. • Групова вправа «Професійний вибір однокласників» Учні / учениці обговорюють власні професійні інтереси, порівнюють результати та

	здоров'я та добробуту [9 СЗО 2.3.1-1]	професій і освітніх можливостей.	обмінюються аргументами щодо вибору певних кластерів. • Вправа «Мій професійний профіль» Учні / учениці створюють інтелект-карту або діаграму, що відображає професійні кластери, які найбільше відповідають їхнім інтересам та сильним сторонам. • Рефлексивна вправа «Які професійні напрями я хочу досліджувати далі?» Учні / учениці формулюють висновки щодо найбільш привабливих для себе професійних кластерів та визначають наступні кроки для їх подальшого вивчення.
57	аналізує інформацію щодо професій та їх здобуття [9 СЗО 4.1.1-5] активно шукає, порівнює і зіставляє різні джерела інформації, які допомагають зменшити ризики під час прийняття рішень щодо власного здоров'я і добробуту [9 СЗО 4.2.1-1] виявляє ініціативу і координує роботу групи для досягнення визначеного результату [9 СЗО 4.7.1-1] переконливо презентує свої (спільні) ідеї іншим особам у різний спосіб, зокрема з використанням цифрових засобів [9 СЗО 4.7.1-3]	Тема 11. Дослідження професійного кластера Дослідження професійного кластера як спосіб глибшого ознайомлення зі світом професій. Аналіз професій, що належать до обраного кластера, їх змісту, умов праці, необхідних знань, навичок та особистісних якостей. Освітні можливості для здобуття професій відповідного кластера. Перспективи розвитку професій та їх затребуваність на ринку праці. Використання різних джерел інформації для дослідження професій. Аналіз прикладів українських підприємств, установ, організацій, наукових центрів, громадських ініціатив або стартапів, що працюють у відповідній галузі. Первинний аналіз ринку праці в межах обраного професійного кластера:	• Вправа «Обираємо кластер для дослідження» Учні / учениці обирають професійний кластер відповідно до власних інтересів та формулюють запитання для дослідження. • Практична вправа «Паспорт професійного кластера» Учні / учениці збирають інформацію про професії, характерні для обраного кластера, необхідні навички, умови праці та освітні маршрути. • Дослідження «Професійний кластер в Україні» Учні й учениці в групах досліджують обраний професійний кластер на прикладі українських підприємств, установ, організацій або відомих фахівців. Визначають: які професії представлені в

		затребуваність професій, нові професійні ролі, вплив технологій, можливості працевлаштування та професійного розвитку.	кластері; які компетентності є найбільш затребуваними; який внесок українських фахівців зроблено у розвиток цієї галузі; які можливості навчання та працевлаштування існують у власному регіоні. • Вправа «Професії кластера на ринку праці» Учні / учениці досліджують, які професії обраного кластера є затребуваними сьогодні, які змінюються під впливом технологій та які навички потрібні для професійного розвитку. • Рефлексивна вправа «Що нового я дізнався про цей кластер?» Учні / учениці презентують результати дослідження, оцінюють власну зацікавленість кластером та визначають професії, які хотіли б вивчати детальніше.
--	--	--	---

Модуль 2. Дослідження професій

58	аналізує інформацію щодо професій та їх здобуття [9 СЗО 4.1.1-5] критично оцінює інформацію щодо здоров'я, безпеки та добробуту, здобуту в різних джерелах, у тому числі цифрових [9 СЗО 4.2.1] активно шукає, порівнює і зіставляє різні джерела інформації, які допомагають зменшити ризики під час прийняття рішень щодо власного здоров'я і добробуту [9 СЗО 4.2.1-1]	Тема 12. Як досліджувати професії Професійне дослідження як спосіб отримання достовірної інформації про професії. Джерела інформації про професії: профорієнтаційні ресурси, сайти закладів освіти, професійні платформи, інтерв'ю з фахівцями, відеоматеріали та штучний інтелект. Основні аспекти дослідження професії: зміст роботи, умови праці, необхідні навички, освітні маршрути, перспективи працевлаштування та професійного розвитку. Критерії оцінювання	• Вправа «Що я хочу дізнатися про професію?» Учні / учениці формулюють запитання, відповіді на які допоможуть краще зрозуміти зміст та особливості професії. • Практична вправа «Пошук інформації про професію» Учні / учениці працюють із різними джерелами інформації та збирають відомості про обрану професію за визначеними критеріями. • Групова вправа «Професійний детектив» Учні / учениці в командах досліджують різні професії та
----	--	---	--

	виробляє критерії оцінки контенту на основі знань і власного життєвого досвіду [9 СЗО 4.2.1-3]	достовірності джерел інформації про професії та освітні можливості. Критичне оцінювання інформації та порівняння різних джерел. Формування навичок самостійного дослідження професій і прийняття обґрунтованих освітніх рішень.	презентують результати свого дослідження однокласникам. • Вправа «Паспорт професії» Учні / учениці створюють структурований опис професії, що містить інформацію про обов'язки, навички, освіти та перспективи розвитку. • Практична вправа «Перевіряємо джерело» Учні / учениці аналізують кілька джерел інформації про одну професію та визначають, яке з них є найбільш достовірним і чому. • Рефлексивна вправа «Які професії я хочу досліджувати далі?» Учні / учениці оцінюють результати власного дослідження та визначають професії, які викликають найбільшу зацікавленість для подальшого вивчення.
59	аналізує інформацію щодо професій та їх здобуття [9 СЗО 4.1.1-5] активно шукає, порівнює і зіставляє різні джерела інформації, які допомагають зменшити ризики під час прийняття рішень щодо власного здоров'я і добробуту [9 СЗО 4.2.1-1] використовує свій і чужий позитивний досвід [9 СЗО 4.3.1-3]	Тема 13. Що робить фахівець: зміст професії Зміст професії та професійної діяльності. Основні трудові функції та обов'язки фахівця. Робочі завдання, інструменти праці, умови роботи та професійне середовище. Взаємозв'язок між знаннями, навичками, особистими якостями та успішним виконанням професійних обов'язків. Відмінності між зовнішнім уявленням про професію та її реальним змістом. Усвідомлення важливості детального дослідження професії перед	• Вправа «Чим займається фахівець?» Учні / учениці аналізують різні професії та визначають основні завдання, які виконує представник кожної з них. • Практична вправа «Один робочий день» Учні / учениці досліджують типовий робочий день представника обраної професії та складають його короткий опис. • Групові вправи «Професія без стереотипів» Учні / учениці порівнюють власні уявлення про професію з реальними професійними

		прийняттям освітніх і професійних рішень.	обов'язками та роблять висновки. • Вправа «Паспорт професії» Учні / учениці створюють структурований опис професії, зазначаючи основні обов'язки, інструменти праці, необхідні навички та умови роботи. • Рефлексивна вправа «Що мене приваблює в цій професії?» Учні / учениці аналізують зміст дослідженої професії та визначають її аспекти, які викликають найбільший інтерес або потребують додаткового вивчення.
60	оцінює свої сильні (зокрема талант, здібності) та слабкі сторони, використовує власний навчальний потенціал без шкоди для здоров'я [9 СЗО 4.1.1-3] аналізує інформацію щодо професій та їх здобуття [9 СЗО 4.1.1-5] розробляє план власних дій, визначає мотивацію, фіксує результати, адекватно оцінює свої сили, формує корисні звички через систематичність повторення [9 СЗО 4.3.1-2]	Тема 14. Професійні навички: hard skills і soft skills Професійні навички як основа успішної діяльності людини. Поняття hard skills (професійні, технічні навички) та soft skills (універсальні, надпрофесійні навички). Значення обох груп навичок для навчання, працевлаштування та професійного розвитку. Приклади hard skills і soft skills у різних професіях. Навички ХХІ століття та їх роль у сучасному світі праці. Усвідомлення власних сильних сторін і напрямів розвитку професійних та універсальних навичок.	• Вправа «Hard skills чи soft skills?» Учні / учениці аналізують різні навички та визначають, до якої групи вони належать. • Практична вправа «Навички для професії» Учні / учениці досліджують обрану професію та визначають hard skills і soft skills, необхідні для успішної професійної діяльності. • Групова вправа «Що роботодавець цінує найбільше?» Учні / учениці обговорюють роль професійних і надпрофесійних навичок у сучасному світі праці та формулюють висновки. • Вправа «Мій профіль навичок» Учні / учениці оцінюють власні навички, визначають свої сильні сторони та навички, які

			потребують подальшого розвитку. • Рефлексивна вправа «Які навички допоможуть мені досягти успіху?» Учні / учениці визначають пріоритетні для себе hard skills і soft skills та планують кроки для їх удосконалення.
61	оцінює свої сильні (зокрема талант, здібності) та слабкі сторони, використовує власний навчальний потенціал без шкоди для здоров'я [9 СЗО 4.1.1-3] аналізує інформацію щодо професій та їх здобуття [9 СЗО 4.1.1-5] вибирає доцільні (ефективні) стратегії прийняття рішень з користю для власної безпеки і безпеки інших осіб, здоров'я та добробуту [9 СЗО 2.3.1-1] аналізує та оцінює власні особливості і здібності для майбутнього професійного зростання, вибудовує його модель [9 СЗО 4.6.2]	Тема 15. Чи відповідає професія моїм інтересам, можливостям і планам Поняття усвідомленого професійного вибору. Співвідношення інтересів, здібностей, цінностей, особистих якостей і вимог професії. Аналіз власних сильних сторін та можливостей. Критерії вибору професії: зміст праці, умови праці, необхідні компетентності, можливості професійного розвитку, затребуваність на ринку праці та суспільна значущість професії. Джерела інформації про професії та освітні маршрути. Використання цифрових ресурсів і штучного інтелекту для аналізу професій та перевірки інформації. Самооцінювання готовності до обраної професії. Прийняття відповідального рішення щодо подальшої освітньої траєкторії.	• Практична вправа «Чи моя це професія?» Учні та учениці обирають професію, яка їх цікавить, порівнюють її вимоги зі своїми інтересами, здібностями, цінностями та особистими якостями, роблять висновок щодо відповідності професії власним можливостям. • Вправа «Моя формула професійного вибору» Учні та учениці визначають критерії вибору професії (інтереси, здібності, умови праці, можливості розвитку, суспільна значущість тощо), ранжують їх за важливістю та обґрунтовують власний вибір. • Дослідницька вправа «Професії, важливі для моєї громади та України» Учні та учениці досліджують потреби своєї громади та України, аналізують сучасні тенденції ринку праці, визначають професії, що сприяють розвитку громади й відновленню країни, досліджують освітні маршрути їх здобуття та презентують результати. • Рефлексивна вправа «Мій наступний крок» Учні та учениці узагальнюють

			результати самопізнання та дослідження професій, визначають професію або професійний напрям, що найбільше відповідає їхнім інтересам і можливостям, та формулюють найближчі кроки щодо реалізації власної освітньої траєкторії.
62	аналізує інформацію щодо професій та їх здобуття [9 СЗО 4.1.1-5] активно шукає, порівнює і зіставляє різні джерела інформації, які допомагають зменшити ризики під час прийняття рішень щодо власного здоров'я і добробуту [9 СЗО 4.2.1-1] визначає шлях до реалізації короткострокових цілей, розробляє план відповідно до своїх сильних сторін, інтересів і досвіду [9 СЗО 4.6.1-3] аналізує та оцінює власні особливості і здібності для майбутнього професійного зростання, вибудовує його модель [9 СЗО 4.6.2]	Тема 16. Як здобути професію: освітні можливості Освіта як шлях до здобуття професії та професійної самореалізації. Різні освітні маршрути після завершення базової середньої освіти. Заклади профільної середньої освіти, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти. Зв'язок між професією та вимогами до освіти. Можливості безперервного навчання та професійного розвитку. Джерела інформації про освітні програми та заклади освіти. Усвідомлення важливості обґрунтованого вибору освітнього маршруту для досягнення професійних цілей.	• Вправа «Освітні шляхи до професії» Учні / учениці досліджують різні освітні маршрути та визначають, які можливості вони відкривають для професійного розвитку. • Практична вправа «Як здобути професію?» Учні / учениці обирають професію та складають освітній маршрут, необхідний для її здобуття. • Групова вправа «Освіта і кар'єра» Учні / учениці аналізують приклади професійних шляхів різних людей та визначають роль освіти у досягненні професійного успіху. • Вправа «Досліджуємо освітні можливості» Учні / учениці працюють із сайтами закладів освіти, профорієнтаційними ресурсами та іншими джерелами інформації для пошуку освітніх програм. • Вправа «Після 9 класу: які є можливості у моєму регіоні?» Учні / учениці досліджують заклади освіти своєї громади, району або області та визначають можливості

			продовження навчання після 9 класу. • Рефлексивна вправа «Який освітній маршрут може бути моїм?» Учні / учениці аналізують власні професійні інтереси та визначають освітні можливості, які найбільше відповідають їхнім планам і цілям.
63	використовує активне слухання під час комунікації; виявляє здатність зрозуміти стан і наміри співрозмовника [9 СЗО 4.4.1-2] аналізує інформацію щодо професій та їх здобуття [9 СЗО 4.1.1-5] виявляє ініціативу і координує роботу групи для досягнення визначеного результату [9 СЗО 4.7.1-1] переконливо презентує свої (спільні) ідеї іншим особам у різний спосіб, зокрема з використанням цифрових засобів [9 СЗО 4.7.1-3]	Тема 17. Інтерв'ю з фахівцем Інтерв'ю як спосіб отримання достовірної інформації про професію від її представника. Підготовка до проведення інтерв'ю: визначення мети, формулювання запитань, дотримання правил комунікації. Професійний досвід, обов'язки, необхідні навички, освіта, виклики та переваги професії очима фахівця. Аналіз отриманої інформації та формулювання висновків. Значення спілкування з представниками професій для професійного самовизначення та вибору освітнього маршруту. Ознайомлення з професійним досвідом українських фахівців, підприємців, науковців, представників органів місцевого самоврядування, громадських організацій, ветеранів, волонтерів або інших представників професійної спільноти, які працюють в Україні.	• Вправа «Які запитання поставити фахівцю?» Учні / учениці розробляють перелік запитань, які допоможуть краще зрозуміти зміст професії, вимоги до неї та можливості професійного розвитку. • Практична вправа «Проводимо інтерв'ю» Учні / учениці проводять інтерв'ю з представником обраної професії (очно або онлайн) та фіксують отриману інформацію. • Групова вправа «Професія очима фахівця» Учні / учениці обмінюються результатами інтерв'ю, порівнюють професії та обговорюють спільні й відмінні аспекти професійної діяльності. • Вправа «Що мене здивувало?» Учні / учениці аналізують отриману під час інтерв'ю інформацію та порівнюють її зі своїми попередніми уявленнями про професію. • Практикум «Інтерв'ю з українським фахівцем» Учні й учениці проводять або аналізують інтерв'ю з

			представником професії, який працює в Україні (особисто, онлайн або за допомогою відеоматеріалів). З'ясовують: особливості професії в українських умовах; необхідні компетентності; освітній маршрут; професійні виклики; поради для молоді та презентують дослідження. Обговорення «Професії, що розвивають Україну» Учні й учениці обговорюють, як представники різних професій сприяють розвитку громади, регіону та України, визначають, які професії є важливими сьогодні та чому.
64	аналізує інформацію щодо професій та їх здобуття [9 СЗО 4.1.1-5] активно шукає, порівнює і зіставляє різні джерела інформації, які допомагають зменшити ризики під час прийняття рішень щодо власного здоров'я і добробуту [9 СЗО 4.2.1-1] виявляє ініціативу і координує роботу групи для досягнення визначеного результату [9 СЗО 4.7.1-1] переконливо презентує свої (спільні) ідеї іншим особам у різний спосіб, зокрема з використанням цифрових засобів [9 СЗО 4.7.1-3]	Тема 18. Дослідження професії (career exploration project) Дослідження професії як підсумковий проєкт з вивчення світу професій. Застосування навичок пошуку, аналізу та систематизації інформації про обрану професію. Вивчення змісту професійної діяльності, необхідних навичок, освітніх маршрутів, умов праці, перспектив розвитку та затребуваності професії. Використання різних джерел інформації, зокрема інтерв'ю з фахівцями, профорієнтаційних ресурсів та інструментів штучного інтелекту. Презентація результатів дослідження та самооцінювання власної зацікавленості професією.	• Вправа «Обираю професію для дослідження» Учні / учениці обирають професію відповідно до власних інтересів та формулюють план дослідження. • Кейс «Паспорт професії» Учні / учениці збирають та систематизують інформацію про професію: професійні обов'язки, необхідні навички, освіту, умови праці та перспективи розвитку; порівнюють інформацію про умови праці та професійні ризики, визначають способи їх зменшення і враховують ці відомості під час оцінювання професії. • Проектна діяльність «Career Exploration Project» Учні / учениці виконують індивідуальний або груповий проєкт, досліджуючи обрану професію за визначеними критеріями та використовуючи різні джерела інформації. Обов'язковим елементом

			проєкту є використання не менше трьох джерел інформації, їх порівняння, оцінювання достовірності та короткий висновок про актуальність професії на ринку праці. • Презентація результатів дослідження Учні / учениці представляють результати проєкту у формі презентації, постера, відео, інфографіки або професійного профілю. • Дослідження «чим займаються люди різних професій?» Учні / учениці досліджують професійну діяльність українських фахівців або підприємств відповідної галузі та визначають їхній внесок у розвиток громади, регіону чи держави.
--	--	--	--

Модуль 3. Освіта і професія: освітні маршрути

65	аналізує інформацію щодо професій та їх здобуття [9 СЗО 4.1.1-5] використовує свій і чужий позитивний досвід [9 СЗО 4.3.1-3] аналізує та оцінює власні особливості і здібності для майбутнього професійного зростання, вибудовує його модель [9 СЗО 4.6.2]	Тема 19. Освіта як шлях до професії Освіта як важливий чинник професійного та особистісного розвитку людини. Роль освіти у здобутті професії, формуванні компетентностей і розширенні можливостей для самореалізації. Взаємозв'язок між освітнім рівнем, професійною діяльністю та кар'єрним зростанням. Формальна, неформальна та інформальна освіта. Навчання впродовж життя як умова успішної адаптації до змін у сучасному світі. Усвідомлення значення освіти для досягнення професійних і життєвих цілей. Вплив освіти та професійної	• Вправа «Як освіта впливає на професійний шлях?» Учні / учениці аналізують приклади професійних історій людей та визначають роль освіти у їхньому становленні. • Практична вправа «Освіта і професія» Учні / учениці досліджують вимоги до освіти для різних професій та встановлюють зв'язок між освітнім маршрутом і професійною діяльністю. • Групова вправа «Навіщо навчатися впродовж життя?» Учні / учениці обговорюють вплив технологічних і суспільних змін на потребу
----	---	--	---

		кваліфікації на можливості працевлаштування, професійного розвитку та рівень доходів.	постійного навчання та професійного розвитку. • Вправа «Мій освітній капітал» Учні / учениці визначають знання, уміння та компетентності, які вже набувають у процесі навчання та які можуть бути корисними у майбутній професійній діяльності. • Вправа «Освіта, професія і дохід» Учні / учениці аналізують приклади професійних шляхів та обговорюють вплив освіти і кваліфікації на кар'єрні можливості та професійний розвиток. • Рефлексивна вправа «Яку роль освіта відіграє у моєму майбутньому?» Учні / учениці формулюють власне бачення значення освіти для досягнення життєвих і професійних цілей.
66	аналізує інформацію щодо професій та їх здобуття [9 СЗО 4.1.1-5] активно шукає, порівнює і зіставляє різні джерела інформації, які допомагають зменшити ризики під час прийняття рішень щодо власного здоров'я і добробуту [9 СЗО 4.2.1-1] вибирає доцільні (ефективні) стратегії прийняття рішень з користю для власної безпеки і безпеки інших осіб, здоров'я та добробуту [9 СЗО 2.3.1-1]	Тема 20. Освітні маршрути після 9 класу Освітні маршрути після завершення базової середньої освіти. Основні можливості продовження навчання після 9 класу: профільна середня освіта, професійна (професійно-технічна) освіта, фахова передвища освіта. Особливості різних освітніх маршрутів, їх переваги та можливості для подальшого професійного розвитку. Освітнє та професійне планування в умовах суспільних змін, війни та вимушеного переміщення.	• Вправа «Які можливості відкриваються після 9 класу?» Учні / учениці досліджують основні варіанти продовження навчання та знайомляться з особливостями різних освітніх маршрутів. • Практична вправа «Порівнюємо освітні маршрути» Учні / учениці аналізують переваги, особливості та перспективи різних шляхів продовження освіти після 9 класу.

	аналізує та оцінює власні особливості і здібності для майбутнього професійного зростання, вибудовує його модель [9 СЗО 4.6.2]	Можливості продовження навчання після зміни місця проживання. Перенесення набутих знань і навичок у нові життєві обставини. Пошук освітніх ресурсів, закладів освіти та професійних можливостей у новій громаді. Побудова основного й альтернативного освітнього маршруту.	• Групова вправа «Освітній вибір: різні сценарії» Учні / учениці працюють із модельними ситуаціями та визначають, який освітній маршрут може бути найбільш доцільним у кожному випадку. • Кейс «Новий освітній маршрут». Дев'ятикласник / дев'ятикласниця через вимушене переміщення змінив / змінила місце проживання. Учні та учениці аналізують, як знайти доступні освітні можливості, зберегти власні професійні інтереси та скласти оновлений план навчання. • Рефлексивна вправа «Який освітній маршрут цікавить мене найбільше?» Учні / учениці аналізують власні інтереси, здібності та професійні плани, формулюють попередні висновки щодо можливих освітніх маршрутів після 9 класу.
67	аналізує інформацію щодо професій та їх здобуття [9 СЗО 4.1.1-5] активно шукає, порівнює і зіставляє різні джерела інформації, які допомагають зменшити ризики під час прийняття рішень щодо власного здоров'я і добробуту [9 СЗО 4.2.1-1] визначає шлях до реалізації короткострокових цілей, розробляє план відповідно до своїх сильних сторін, інтересів і досвіду [9 СЗО 4.6.1-3]	Тема 21. Профільна старша школа Профільна старша школа як один із освітніх маршрутів після 9 класу. Мета та особливості профільної середньої освіти. Академічні профілі навчання та можливості поглибленого вивчення окремих предметів. Вибір профілю відповідно до інтересів, здібностей і майбутніх освітніх планів. Переваги профільного навчання для підготовки до вступу до закладів фахової передвищої та вищої освіти. Усвідомлення значення профільної освіти для	• Вправа «Що таке профільна старша школа?» Учні / учениці знайомляться з особливостями профільної середньої освіти та основними напрямками профільного навчання. • Практична вправа «Обираємо профіль» Учні / учениці аналізують власні інтереси, здібності та навчальні досягнення й визначають профілі навчання, які можуть їм відповідати. • Групова вправа «Профілі та професії» Учні / учениці досліджують зв'язок між різними профілями

		побудови індивідуальної освітньої траєкторії.	навчання та можливими освітніми і професійними маршрутами. • Вправа «Мій навчальний план» Учні / учениці моделюють власну освітню траєкторію в профільній старшій школі та визначають предмети, які хотіли б вивчати поглиблено. • Рефлексивна вправа «Чи підходить мені профільна старша школа?» Учні / учениці оцінюють переваги профільного навчання для власних освітніх і професійних планів та формулюють попередні висновки щодо свого вибору.
68	аналізує інформацію щодо професій та їх здобуття [9 СЗО 4.1.1-5] активно шукає, порівнює і зіставляє різні джерела інформації, які допомагають зменшити ризики під час прийняття рішень щодо власного здоров'я і добробуту [9 СЗО 4.2.1-1] використовує свій і чужий позитивний досвід [9 СЗО 4.3.1-3]	Тема 22. Заклади професійної освіти (ЗПО) Заклади професійної (професійно-технічної) освіти як один із шляхів продовження навчання після 9 класу. Особливості здобуття професійної освіти та поєднання теоретичної підготовки з практичним навчанням. Сучасні професії та кваліфікації, які можна здобути в закладах професійної освіти. Переваги професійної освіти для швидкого входження на ринок праці та подальшого професійного розвитку. Можливості продовження навчання після завершення закладу професійної освіти. Усвідомлення ролі професійної освіти у формуванні кваліфікованих	• Вправа «Що таке професійна освіта?» Учні / учениці знайомляться з особливостями закладів професійної освіти та напрямками підготовки, які вони пропонують. • Практична вправа «Професія через практику» Учні / учениці досліджують професії, які можна здобути в закладах професійної освіти, та аналізують особливості їх підготовки. • Групова вправа «Можливості ЗПО» Учні / учениці працюють із інформаційними матеріалами закладів професійної освіти та презентують освітні й професійні можливості, які вони надають. • Вправа «Маршрут до професії»

		фахівців та побудові професійної кар'єри.	Учні / учениці моделюють освітній шлях від вступу до закладу професійної освіти до здобуття професії та працевлаштування. • Практична вправа «Порівнюємо заклади професійної освіти» Учні / учениці працюють із сайтами закладів професійної освіти, аналізують спеціальності, освітні програми, матеріально-технічну базу та умови вступу. • Рефлексивна вправа «Чи розглядаю я професійну освіту?» Учні / учениці аналізують власні інтереси, здібності та професійні наміри, оцінюють можливості професійної освіти для досягнення своїх цілей.
69	аналізує інформацію щодо професій та їх здобуття [9 СЗО 4.1.1-5] критично оцінює інформацію щодо здоров'я, безпеки та добробуту, здобуту в різних джерелах, у тому числі цифрових [9 СЗО 4.2.1] активно шукає, порівнює і зіставляє різні джерела інформації, які допомагають зменшити ризики під час прийняття рішень щодо власного здоров'я і добробуту [9 СЗО 4.2.1-1] аналізує та оцінює власні особливості і здібності для майбутнього професійного зростання, вибудовує його модель [9 СЗО 4.6.2]	Тема 23. Коледжі і фахова передвища освіта Фахова передвища освіта як один із освітніх маршрутів після 9 класу. Коледжі як заклади фахової передвищої освіти та особливості навчання в них. Поєднання загальноосвітньої, професійної та практичної підготовки. Спеціальності та освітні програми, які пропонують коледжі. Переваги фахової передвищої освіти для здобуття професії, продовження навчання та побудови кар'єри. Можливості подальшого вступу до закладів вищої освіти. Усвідомлення ролі фахової передвищої освіти у професійному самовизначенні та розвитку.	• Вправа «Що таке фахова передвища освіта?» Учні / учениці знайомляться з особливостями навчання у коледжах та відмінностями між фаховою передвищою, професійною і вищою освітою. • Практична вправа «Коледж і майбутня професія» Учні / учениці досліджують спеціальності коледжів та визначають, які професії можна здобути за різними освітніми програмами. • Групові вправа «Освітні можливості коледжів» Учні / учениці працюють з інформаційними ресурсами коледжів, аналізують умови вступу, спеціальності та перспективи навчання.

			• Вправа «Обираємо коледж» Учні / учениці аналізують сайти коледжів, порівнюють спеціальності, освітні програми та перспективи подальшого навчання і професійного розвитку. • Вправа «Мій шлях через коледж» Учні / учениці моделюють освітню траєкторію від вступу до коледжу до здобуття професії та можливого продовження навчання у закладі вищої освіти. • Рефлексивна вправа «Чи підходить мені фахова передвища освіта?» Учні / учениці оцінюють переваги та можливості навчання в коледжі з урахуванням власних інтересів, здібностей і професійних планів.
70	аналізує інформацію щодо професій та їх здобуття [9 СЗО 4.1.1-5] вибирає доцільні (ефективні) стратегії прийняття рішень з користю для власної безпеки і безпеки інших осіб, здоров'я та добробуту [9 СЗО 2.3.1-1] моделює нові можливості власного розвитку з урахуванням труднощів і невдач [9 СЗО 4.3.1-4] аналізує та оцінює власні особливості і здібності для майбутнього професійного зростання, вибудовує його модель [9 СЗО 4.6.2]	Тема 24. Від освіти до професії: різні маршрути Різноманіття освітніх маршрутів як шляхів до здобуття професії та професійної самореалізації. Можливості продовження освіти після 9 класу через профільну старшу школу, заклади професійної освіти, коледжі та інші освітні траєкторії. Переваги та особливості різних шляхів до професії. Усвідомлення того, що одна й та сама професія може бути досягнута через різні освітні маршрути. Аналіз власних інтересів, здібностей і життєвих цілей під час вибору освітнього шляху. Формування готовності до прийняття обґрунтованих	• Вправа «Різні маршрути – одна професія» Учні / учениці досліджують приклади професій та визначають різні освітні шляхи, які можуть привести до їх здобуття. • Практична вправа «Порівнюємо освітні маршрути» Учні / учениці аналізують переваги, особливості та перспективи різних освітніх шляхів для досягнення професійних цілей. • Групова вправа «Мій можливий маршрут» Учні / учениці працюють із модельними ситуаціями та пропонують освітні маршрути

		рішень щодо майбутнього навчання та професійного розвитку.	для різних професійних намірів і життєвих обставин. • Вправа «Від сьогодні до професії» Учні / учениці створюють схему власного можливого освітнього маршруту, визначаючи основні етапи на шляху до бажаної професії. • Рефлексивна вправа «Який шлях найбільше відповідає мені?» Учні / учениці оцінюють різні освітні маршрути з урахуванням власних інтересів, здібностей і професійних планів та формулюють попереднє бачення свого подальшого освітнього шляху.
71	оцінює свої сильні (зокрема талант, здібності) та слабкі сторони, використовує власний навчальний потенціал без шкоди для здоров'я [9 СЗО 4.1.1-3] активно шукає, порівнює і зіставляє різні джерела інформації, які допомагають зменшити ризики під час прийняття рішень щодо власного здоров'я і добробуту [9 СЗО 4.2.1-1] визначає шлях до реалізації короткострокових цілей, розробляє план відповідно до своїх сильних сторін, інтересів і досвіду [9 СЗО 4.6.1-3] аналізує та оцінює власні особливості і здібності для майбутнього професійного	Тема 25. Освітні можливості і мої інтереси Взаємозв'язок між особистими інтересами, здібностями, цінностями та освітніми можливостями. Аналіз власних професійних інтересів і відповідних освітніх маршрутів. Дослідження освітніх програм, профілів навчання, спеціальностей та напрямів підготовки. Вибір освітніх можливостей відповідно до власних цілей і планів. Усвідомлення того, що успішний освітній вибір ґрунтується на знанні себе та розумінні можливостей, які пропонує система освіти. Формування готовності до подальшого проєктування індивідуальної освітньої траєкторії.	• Вправа «Мої інтереси – мої можливості» Учні / учениці аналізують власні інтереси, здібності та професійні вподобання й визначають освітні можливості, які їм відповідають. • Практична вправа «Освітня карта можливостей» Учні / учениці досліджують освітні маршрути, профілі навчання та спеціальності, що можуть бути пов'язані з їхніми інтересами. • Групова вправа «Обираємо освітній маршрут» Учні / учениці працюють із модельними профілями учнів та пропонують найбільш відповідні освітні можливості для кожного випадку. • Вправа «Мій освітній вибір» Учні / учениці створюють схему або інтелект-карту, яка

	зростання, вибудовує його модель [9 СЗО 4.6.2]		відображає зв'язок між їхніми інтересами, професійними намірами та можливими освітніми маршрутами. • Рефлексивна вправа «Які освітні можливості відповідають мені?» Учні / учениці оцінюють різні варіанти продовження навчання та формулюють висновки щодо освітніх можливостей, які найбільше відповідають їхнім інтересам, здібностям і майбутнім планам.
--	--	--	---

Модуль 4. Проектування власної освітньої траєкторії

72	оцінює свої сильні (зокрема талант, здібності) та слабкі сторони, використовує власний навчальний потенціал без шкоди для здоров'я [9 СЗО 4.1.1-3] використовує свій і чужий позитивний досвід [9 СЗО 4.3.1-3] критично оцінює свої вміння і компетентності, виявляє наполегливість у досягненні мети [9 СЗО 4.6.1] визначає мотивацію власної діяльності, формулює мету і цілі діяльності [9 СЗО 4.6.1-1]	Тема 26. Що я знаю про себе: підсумок самопізнання Узагальнення результатів самопізнання, здійсненого протягом навчання. Аналіз власних інтересів, здібностей, талантів, цінностей, навчальних уподобань та професійних інтересів. Усвідомлення сильних сторін і ресурсів для подальшого розвитку. Самооцінювання особистих досягнень і змін у власному баченні майбутнього. Визначення чинників, які впливають на освітній і професійний вибір. Формування цілісного уявлення про себе як основу для прийняття подальших освітніх рішень.	• Вправа «Мій портрет сьогодні» Учні / учениці узагальнюють інформацію про свої інтереси, здібності, цінності та професійні вподобання. • Практична вправа «Моя карта самопізнання» Учні / учениці створюють візуальну схему власних сильних сторін, досягнень, навичок та життєвих пріоритетів. • Групова вправа «Що я відкрив(ла) про себе?» Учні / учениці обговорюють результати самопізнання та діляться висновками щодо власного розвитку. • Вправа «Мої ресурси для майбутнього» Учні / учениці визначають знання, навички та особисті якості, які можуть допомогти їм у подальшому навчанні та професійному становленні. • Рефлексивна вправа «Який я сьогодні?»
----	--	---	--

			Учні / учениці формулюють висновки про себе, оцінюють власний прогрес та визначають напрями подальшого особистісного й професійного розвитку.
73	аналізує інформацію щодо професій та їх здобуття [9 СЗО 4.1.1-5] оцінює свої сильні (зокрема талант, здібності) та слабкі сторони, використовує власний навчальний потенціал без шкоди для здоров'я [9 СЗО 4.1.1-3] вибирає доцільні (ефективні) стратегії прийняття рішень з користю для власної безпеки і безпеки інших осіб, здоров'я та добробуту [9 СЗО 2.3.1-1] визначає пріоритети в різних сферах власної навчальної діяльності, раціонально створює власний гнучкий план професійного майбутнього [9 СЗО 4.6.2-1]	Тема 27. Професії, які мене цікавлять Професійні інтереси як важливий елемент професійного самовизначення. Аналіз професій, які викликають найбільшу зацікавленість, та причин їх привабливості. Взаємозв'язок між інтересами, здібностями, цінностями та вибором професії. Дослідження особливостей професій, що відповідають особистим уподобанням. Гнучкість професійного вибору та готовність коригувати освітню й професійну траєкторію відповідно до змін життєвих обставин. Усвідомлення того, що професійні інтереси можуть змінюватися й уточнюватися в процесі самопізнання та дослідження світу професій. Формування первинного переліку професійних напрямів для подальшого освітнього планування.	• Вправа «Мій список професій» Учні / учениці визначають професії, які викликають найбільшу зацікавленість, пояснюють причини свого вибору та досліджують основні шляхи їх здобуття. • Практична вправа «Чому саме ця професія?» Учні / учениці зіставляють вимоги обраних професій із власними інтересами, здібностями, цінностями, сильними сторонами та якостями, які потребують розвитку. • Дебати «Професії, які нас надихають» Учні / учениці обговорюють свої професійні вподобання, обмінюються думками та досліджують різноманіття професійних інтересів. • Вправа «Мій професійний рейтинг» Учні / учениці визначають критерії професійного вибору, порівнюють кілька професій і ранжують їх за відповідністю власним інтересам, здібностям, цінностям та життєвим планам. • Рефлексивна вправа «Які професії я хочу досліджувати далі?» Учні / учениці формулюють висновки щодо професій, які найбільше відповідають їхнім

			інтересам і життєвим планам, та визначають напрями подальшого професійного дослідження.
74	аналізує та оцінює власні особливості і здібності для майбутнього професійного зростання, вибудовує його модель [9 СЗО 4.6.2] аналізує інформацію щодо професій та їх здобуття [9 СЗО 4.1.1-5] оцінює свої сильні (зокрема талант, здібності) та слабкі сторони, використовує власний навчальний потенціал без шкоди для здоров'я [9 СЗО 4.1.1-3] створює власний гнучкий план професійного майбутнього [9 СЗО 4.6.2-1]	Тема 28. Мої професійні напрями і кластери Професійні напрями та кластери як інструмент упорядкування світу професій. Аналіз власних професійних інтересів через призму професійних кластерів. Визначення професійних напрямів, які найбільше відповідають інтересам, здібностям, цінностям і життєвим планам учнів та учениць. Порівняння різних професійних кластерів і можливостей професійної реалізації в них. Формування власного професійного профілю як основи для подальшого освітнього вибору та проєктування майбутньої кар'єри.	• Вправа «Мої професійні напрями» Учні / учениці аналізують результати самопізнання та визначають професійні напрями, які викликають у них найбільший інтерес. • Практична вправа «Я і професійні кластери» Учні / учениці співвідносять власні інтереси, здібності та цінності з різними професійними кластерами та визначають найбільш привабливі з них. • Групова вправа «Професійний профіль» Учні / учениці обговорюють свої професійні інтереси, порівнюють результати та знаходять спільні й відмінні професійні уподобання. • Вправа «Карта моїх професійних можливостей» Учні / учениці створюють візуальну схему, що відображає їхні професійні напрями, кластери та пов'язані з ними професії. • Рефлексивна вправа «Які професійні напрями найбільше відповідають мені?» Учні / учениці формулюють висновки щодо професійних кластерів і напрямів діяльності, які найбільше узгоджуються з їхніми інтересами та планами на майбутнє.

75	активно шукає, порівнює і зіставляє різні джерела інформації, які допомагають зменшити ризики під час прийняття рішень щодо власного здоров'я і добробуту [9 СЗО 4.2.1-1] вибирає доцільні (ефективні) стратегії прийняття рішень з користю для власної безпеки і безпеки інших осіб, здоров'я та добробуту [9 СЗО 2.3.1-1] аналізує та оцінює власні особливості і здібності для майбутнього професійного зростання, вибудовує його модель [9 СЗО 4.6.2] обґрунтовує взаємозв'язок між професійним, особистим і сімейним майбутнім [9 СЗО 4.6.2-2]	Тема 29. Які освітні можливості відповідають моїм інтересам Освітні можливості як інструмент реалізації професійних інтересів і життєвих планів. Аналіз власних інтересів, здібностей, професійних напрямів і відповідних освітніх маршрутів. Співвіднесення професійних намірів із профілями навчання, спеціальностями, освітніми програмами та закладами освіти. Критерії вибору освітніх можливостей: зміст навчання, перспективи професійного розвитку, особисті цілі та ресурси. Формування готовності до обґрунтованого вибору подальшої освітньої траєкторії.	• Вправа «Мої інтереси – мої можливості» Учні / учениці аналізують власні професійні інтереси та визначають освітні можливості, які можуть сприяти їх реалізації. • Практична вправа «Знайди свій маршрут» Учні / учениці співвідносять обрані професії та професійні кластери з відповідними профілями навчання, спеціальностями та закладами освіти. • Групова вправа «Освітній консультант» Учні / учениці працюють із модельними ситуаціями та пропонують освітні маршрути для учнів з різними інтересами й професійними планами. • Вправа «Моя освітня карта» Учні / учениці створюють схему освітніх можливостей, які найбільше відповідають їхнім інтересам, здібностям і життєвим цілям. • Рефлексивна вправа «Які освітні можливості підходять саме мені?» Учні / учениці оцінюють різні варіанти продовження навчання та формулюють висновки щодо освітніх маршрутів, які найбільше відповідають їхнім професійним намірам і планам на майбутнє.
76	визначає пріоритети в різних сферах власної навчальної діяльності, раціонально розподіляючи власні інтелектуальні, фізичні, емоційні та інші ресурси для	Тема 30. Мій освітній маршрут після 9 класу Освітній маршрут як індивідуальний план продовження навчання після 9 класу. Узагальнення	• Вправа «Мій шлях після 9 класу» Учні / учениці узагальнюють результати попередніх досліджень, зіставляють вимоги професій, які їх цікавлять, зі способами здобуття відповідної

забезпечення поступу в навчанні [9 СЗО 4.1.1-1] визначає шлях до реалізації короткострокових цілей, розробляє план відповідно до своїх сильних сторін, інтересів і досвіду [9 СЗО 4.6.1-3] аналізує та оцінює власні особливості і здібності для майбутнього професійного зростання, вибудовує його модель [9 СЗО 4.6.2] створює власний гнучкий план професійного майбутнього [9 СЗО 4.6.2-1]	результатів самопізнання, дослідження професій, професійних кластерів та освітніх можливостей. Визначення особистих освітніх і професійних цілей. Аналіз можливих варіантів продовження навчання та вибір освітнього маршруту, що найбільше відповідає інтересам, здібностям і життєвим планам. Планування найближчих кроків для реалізації обраного маршруту. Розгляд альтернативних варіантів продовження навчання та готовність коригувати власний освітній маршрут з урахуванням індивідуальних життєвих обставин, нових можливостей і змін професійних інтересів. Усвідомлення відповідальності за власний вибір і готовності навчатися впродовж життя. Усвідомлення того, що сумніви під час вибору освітнього маршруту є природними, а професійні й освітні плани можуть уточнюватися та змінюватися в процесі самопізнання і набуття нового досвіду.	освіти та визначають найбільш привабливі для себе освітні маршрути. • Практична вправа «Створюю власну освітню траєкторію» Учні / учениці розробляють індивідуальний план продовження навчання, визначають основний і альтернативний освітні маршрути, а також можливі етапи освітнього та професійного розвитку. • Симуляція «Обираємо освітній маршрут» Учні / учениці аналізують різні варіанти освітніх маршрутів, обговорюють їх переваги, виклики та можливості коригування залежно від життєвих обставин. • Вправа «Мій план дій» Учні / учениці визначають конкретні кроки для реалізації обраного освітнього маршруту, установлюють навчальні пріоритети, орієнтовні строки та ресурси, необхідні для досягнення поставлених цілей. • Рефлексивна вправа «Гнучкість освітнього маршруту» Учні / учениці аналізують різні життєві ситуації, які можуть впливати на освітній вибір, обговорюють можливі шляхи коригування освітнього маршруту та доходять висновку, що зміна рішення за наявності нової інформації, нових можливостей або змін особистих інтересів є природною складовою професійного самовизначення.
--	---	--

77	аналізує та оцінює власні особливості і здібності для майбутнього професійного зростання, вибудовує його модель [9 СЗО 4.6.2] створює власний гнучкий план професійного майбутнього [9 СЗО 4.6.2-1] переконливо презентує свої (спільні) ідеї іншим особам у різний спосіб, зокрема з використанням цифрових засобів [9 СЗО 4.7.1-3] сприймає конструктивні пропозиції (критику) як нові можливості і стимули до вдосконалення [9 СЗО 4.4.1-3]	Тема 31. Моя освітня траєкторія: вибір і презентація Узагальнення результатів самопізнання, дослідження професій, професійних кластерів та освітніх можливостей. Формування та обґрунтування власної освітньої траєкторії після 9 класу. Представлення освітніх і професійних намірів, визначення найближчих цілей та кроків для їх реалізації. Аналіз відповідності обраного освітнього маршруту особистим інтересам, здібностям, цінностям і життєвим планам. Розвиток навичок самопрезентації, аргументації та рефлексії. Усвідомлення відповідальності за власний освітній вибір і готовності до подальшого коригування освітньої траєкторії.	• Вправа «Моя освітня траєкторія» Учні / учениці узагальнюють результати власних досліджень та оформлюють індивідуальну освітню траєкторію у вигляді схеми, карти або плану. • Практична вправа «Обґрунтовую свій вибір» Учні / учениці визначають аргументи на користь обраного освітнього маршруту та пояснюють його відповідність власним інтересам і професійним намірам. • Групова вправа «Презентуємо майбутнє» Учні / учениці представляють власні освітні траєкторії, ставлять запитання одне одному та надають конструктивний зворотний зв'язок. • Вправа «Мій план наступних кроків» Учні / учениці визначають конкретні дії, необхідні для реалізації обраного освітнього маршруту після завершення 9 класу. • Рефлексивна вправа «Що я дізнався про себе і своє майбутнє?» Учні / учениці оцінюють власний прогрес у професійному самовизначенні, формулюють висновки щодо свого освітнього вибору та перспектив подальшого розвитку.
----	--	--	---

Прикінцева частина

Особливості організації освітнього процесу

Доступність освітнього процесу у курсі забезпечується впровадженням сучасних педагогічних технологій, інтерактивних методів навчання та створенням психологічно безпечного освітнього середовища. Освітній процес спрямований на розвиток кар'єрної компетентності учнів та учениць, формування навичок самопізнання, усвідомленого освітнього і професійного вибору, критичного мислення, підприємливості, відповідальності та готовності до навчання впродовж життя.

Компетентнісний підхід у курсі передбачає формування в учнів / учениць умінь:

- усвідомлювати власні інтереси, здібності, сильні сторони, цінності та життєві пріоритети;
- аналізувати власний потенціал і визначати напрями особистісного розвитку;
- розуміти взаємозв'язок між інтересами, здібностями, освітою та майбутньою професійною діяльністю;
- досліджувати світ професій, професійних кластерів та сучасних тенденцій розвитку ринку праці;
- орієнтуватися в різноманітні освітніх можливостей і маршрутів професійного становлення;
- здійснювати пошук, аналіз, перевірку та критичне оцінювання інформації про професії, заклади освіти та освітні програми;
- використовувати цифрові інструменти та технології, зокрема інструменти штучного інтелекту, для дослідження професій та планування освітньої траєкторії;
- визначати необхідні для професійної діяльності hard skills і soft skills та планувати їх розвиток;
- розуміти вплив технологій, цифровізації та штучного інтелекту на сучасний ринок праці та професії майбутнього;
- ефективно комунікувати, співпрацювати в команді, презентувати результати власної діяльності та брати участь у спільних проєктах;
- приймати обґрунтовані рішення щодо освітнього та професійного майбутнього на основі аналізу власних можливостей і зовнішніх умов;
- планувати індивідуальну освітню траєкторію та визначати кроки для реалізації власних освітніх і професійних цілей;
- проявляти ініціативність, підприємливість, відповідальність та готовність адаптуватися до змін у суспільстві й на ринку праці;
- здійснювати самооцінювання, рефлексію власних досягнень та коригувати особисті освітні й професійні плани;
- усвідомлювати значення освіти, професійного розвитку та навчання впродовж життя для успішної самореалізації в сучасному світі.

Освітній процес організовується з урахуванням принципів психологічної безпеки, добровільності участі в обговореннях, поваги до гідності кожного учня / кожної учениці, підтримки позитивної самооцінки та недопущення будь-яких

проявів дискримінації. Під час занять створюються умови для вільного висловлення думок, обміну ідеями, дослідження власних інтересів і професійних намірів. Особлива увага приділяється розвитку навичок самопізнання, рефлексії, усвідомленого вибору та формуванню впевненості у власних можливостях. У процесі навчання підтримується культура партнерської взаємодії, відкритого діалогу, співпраці та взаємоповаги.

Для забезпечення методичної варіативності вчитель / учителька може змінювати запропоновані види навчальної діяльності відповідно до освітніх потреб учнівства, використовуючи аналіз кейсів, симуляції, рольові ігри, дебати, мініпроекти, роботу з відкритими даними, вебдослідження, інтерв'ю, практикуми та інші інтерактивні методи навчання.

Отже, реалізація програми сприятиме формуванню кар'єрної компетентності учнів та учениць, розвитку навичок самопізнання, критичного мислення, відповідального прийняття рішень, підприємливості та готовності до навчання впродовж життя. Курс забезпечить підготовку здобувачів освіти до усвідомленого освітнього і професійного самовизначення, сприятиме розвитку здатності проєктувати власну освітню траєкторію, адаптуватися до змін сучасного світу та відповідально будувати своє професійне майбутнє.

Безпечне, інклюзивне та травмочутливе освітнє середовище

Реалізація програми ґрунтується на принципах психологічної безпеки, добровільності участі, поваги до гідності кожного учня й учениці, інклюзивності та травмочутливого підходу.

Під час виконання завдань, що передбачають звернення до особистого, сімейного або емоційно чутливого досвіду, участь учнів та учениць є добровільною. Кожен учень і кожна учениця мають право не відповідати на окремі запитання, не розкривати особисту інформацію, обирати письмовий, усний, анонімний або умовний формат виконання завдання, а також аналізувати запропонований кейс, модельну ситуацію чи досвід умовного персонажа. Відмова від розкриття особистої інформації не впливає на результати формуального або підсумкового оцінювання.

Учитель / учителька за потреби пропонує альтернативні форми виконання завдань, створює атмосферу довіри та взаємної поваги, враховує різноманітність життєвого досвіду здобувачів освіти, зокрема дітей, які постраждали внаслідок війни, вимушеного переміщення або інших складних життєвих обставин.

Під час обговорення професійного вибору, освітніх маршрутів і життєвих ситуацій учителю / учительці доцільно враховувати різноманітність життєвого досвіду учнівства, зокрема можливі зміни освітньої траєкторії, спричинені переїздом, дистанційним навчанням чи іншими непередбачуваними обставинами. Такі питання варто розглядати коректно, без драматизації, героїзації чи стигматизації, забезпечуючи безпечне освітнє середовище та повагу до особистого досвіду кожного учня й кожної учениці.

Засоби навчання

Учитель обирає засоби навчання відповідно до змісту навчальної програми, вікових особливостей учнів / учениць та характеру навчальної діяльності. Для ефективного опанування курсу доцільно поєднувати традиційні, інтерактивні та проєктні форми роботи, створюючи освітнє середовище, яке сприяє самопізнанню, розвитку кар'єрної компетентності, формуванню навичок критичного мислення, прийняття рішень та усвідомленого освітнього і професійного вибору.

Освітній процес може організовуватися в навчальному кабінеті з мультимедійним обладнанням або інтерактивною дошкою, що дає змогу проводити дослідження професій, аналіз освітніх маршрутів, виконання кар'єрних проєктів, презентацію результатів досліджень, роботу з цифровими ресурсами, профорієнтаційними платформами, навчальними відеоматеріалами та інтерактивними вправами. Доцільним є використання електронних освітніх ресурсів, сервісів для створення інтелект-карт, презентацій, візуалізації даних, а також інструментів штучного інтелекту для дослідження професій, освітніх можливостей і тенденцій сучасного ринку праці.

Під час реалізації програми можуть використовуватися картки завдань, робочі аркуші, профорієнтаційні опитувальники, кейси, інтерв'ю з фахівцями, матеріали закладів освіти, інформаційні довідники, онлайн-платформи з кар'єрного розвитку, інтерактивні вправи, навчальні проєкти, портфоліо досягнень та інші засоби, що забезпечують активну участь учнів / учениць у дослідженні власних можливостей і проєктуванні освітньої траєкторії.

Доцільним є використання:

- роздаткових матеріалів (карток для самопізнання, профорієнтаційних вправ, робочих аркушів, матеріалів для рефлексії, описів професій, професійних кластерів, освітніх маршрутів, кейсів для прийняття рішень та планування освітньої траєкторії);
- інтерактивних вправ і тренінгових елементів, спрямованих на розвиток навичок самопізнання, комунікації, співпраці, критичного мислення, прийняття рішень, підприємливості та планування власного майбутнього;
- візуальних моделей і схем (карта талантів, карта професійних кластерів, модель прийняття рішення, освітня траєкторія, професійний профіль, схема розвитку навичок XXI століття);
- матеріалів для дослідження професій і ринку праці, аналізу освітніх можливостей, професійних тенденцій, впливу цифровізації та штучного інтелекту на сучасний світ професій;
- цифрових інструментів для створення презентацій, інтелект-карт, професійних досліджень, проєктів, портфоліо досягнень та візуалізації освітньої траєкторії;
- безпечних онлайн-ресурсів і профорієнтаційних платформ для дослідження професій, освітніх програм, закладів освіти, а також інструментів штучного інтелекту для пошуку та аналізу інформації.

Комп'ютери (за наявності) можуть використовуватися для виконання кар'єрних дослідницьких проєктів, пошуку та аналізу інформації про професії та освітні можливості, створення презентацій, електронного портфоліо, інтелектуальних карт, індивідуальних освітніх маршрутів та інших продуктів навчальної діяльності. Важливо забезпечити безпечний доступ до Інтернету, розвиток цифрової грамотності та формування відповідального використання цифрових технологій і штучного інтелекту.

Засоби навчання мають сприяти розвитку в учнів / учениць умінь пізнавати власні інтереси та здібності, досліджувати світ професій і освітніх можливостей, критично оцінювати інформацію, приймати обґрунтовані рішення щодо подальшого навчання та професійного розвитку, ефективно співпрацювати з іншими та проєктувати власну освітню траєкторію.

Оцінювання навчальних досягнень

Оцінювання результатів навчання з курсу «Основи кар'єрного розвитку: від самопізнання до усвідомленого вибору» здійснюється на засадах компетентнісного та діяльнісного підходів і передбачає перевірку не лише рівня засвоєння знань про себе, світ професій та освітні можливості, а й здатності учнів / учениць застосовувати їх для прийняття обґрунтованих освітніх і професійних рішень.

Основна увага приділяється тому, як учень / учениця:

- аналізує власні інтереси, здібності, цінності та життєві пріоритети;
- досліджує світ професій, професійних кластерів та сучасних тенденцій ринку праці;
- здійснює пошук, відбір, аналіз та критичне оцінювання інформації про професії, освітні можливості та кар'єрні перспективи;
- використовує цифрові інструменти та сучасні технології для дослідження професій і планування освітньої траєкторії;
- аргументовано обґрунтовує власний освітній і професійний вибір;
- співпрацює з іншими під час виконання групових завдань, досліджень та проєктів
- презентує результати власних досліджень, висновків і професійних намірів;
- планує індивідуальну освітню траєкторію та визначає кроки для реалізації поставлених цілей;
- здійснює самооцінювання власних досягнень і визначає напрями подальшого розвитку.

Оцінювання має формувальний характер і спрямоване на підтримку особистісного розвитку учнів / учениць, розвиток рефлексії, кар'єрної компетентності та усвідомлення власного поступу. Воно не передбачає оцінювання професійних намірів чи особистих уподобань учнів / учениць, а зосереджується на сформованості навичок самопізнання, аналізу інформації, прийняття рішень, планування та презентації результатів діяльності.

В освітньому процесі можуть використовуватися різні форми оцінювання:

- спостереження за участю учнів / учениць у дискусіях, обговореннях, тренінгових вправах і груповій роботі;
- аналіз виконання практичних завдань, профорієнтаційних вправ, дослідницьких завдань і кейсів;
- самооцінювання та взаємооцінювання результатів діяльності;
- виконання індивідуальних або групових кар'єрних дослідницьких проєктів;
- створення карт талантів, професійних профілів, освітніх маршрутів та портфоліо досягнень;
- презентація результатів дослідження професій, професійних кластерів та індивідуальної освітньої траєкторії.

Оцінювання спрямоване на виявлення здатності учнів / учениць:

- досліджувати власний потенціал, професійні інтереси та можливості розвитку;
- аналізувати професії, освітні маршрути та тенденції сучасного ринку праці;
- робити обґрунтовані висновки на основі аналізу інформації з різних джерел;
- приймати відповідальні рішення щодо подальшого навчання та професійного розвитку
- презентувати результати власних досліджень, освітніх планів і професійних намірів;
- проєктувати індивідуальну освітню траєкторію відповідно до власних інтересів, здібностей і життєвих цілей.

Поточне оцінювання здійснюється із застосуванням формувального оцінювання (спостереження, аналіз практичних робіт, само- й взаємооцінювання, презентації, проєкти). Підсумкове оцінювання рекомендується проводити у формі заліку за результатами виконання підсумкового проєкту та портфоліо учня / учениці. Форму семестрового оцінювання заклад освіти визначає відповідно до чинного законодавства та власної системи оцінювання.

Таким чином, система оцінювання у курсі сприяє формуванню кар'єрної компетентності, розвитку навичок самопізнання, критичного мислення, підприємливості, відповідального прийняття рішень та готовності до навчання впродовж життя, що є важливими умовами успішної самореалізації в сучасному світі.

Використані джерела

1. **Державний стандарт базової середньої освіти** : постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoi-serednoi-osviti-i300920-898> (дата звернення: 22.07.2026).
2. **Про освіту** : Закон України від 5 вересня 2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 22.07.2026).

3. **Про повну загальну середню освіту** : Закон України від 16 січня 2020 р. № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20> (дата звернення: 22.07.2026).
4. **Про затвердження типової освітньої програми для 5–9 класів закладів загальної середньої освіти** : наказ Міністерства освіти і науки України від 19 лютого 2021 р. № 235. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-dlya-5-9-klasiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti> (дата звернення: 22.07.2026).
5. **Методичні рекомендації щодо створення модельних навчальних програм для 5–9 класів** / Міністерство освіти і науки України. Київ, 21 березня 2021 р. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/03/25/metod.pdf> (дата звернення: 22.07.2026).
6. **Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи** / Міністерство освіти і науки України. Київ, 2016. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 22.07.2026).
7. **Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року** : розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80> (дата звернення: 22.07.2026).
8. **Про професійну освіту** : Закон України від 21.08.2025 № 4574-IX // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4574-20> (дата звернення: 22.07.2026).
9. **Про фахову передвищу освіту** : Закон України від 06.06.2019 № 2745-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19> (дата звернення: 22.07.2026).
10. **Про схвалення Концепції розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти)** : розпорядження Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 960-р // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/960-2020-%D1%80> (дата звернення: 22.07.2026).
11. **Про схвалення Концепції розвитку цифрових компетентностей** : розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 167-р // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-%D1%80> (дата звернення: 22.07.2026).
12. **Концепція розвитку громадянської освіти в Україні** : розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2018 р. № 710-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/710-2018-%D1%80> (дата звернення: 22.07.2026).
13. **Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року** : Указ Президента України від 30 вересня 2019 р. № 722/2019. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825> (дата звернення: 22.07.2026).
14. **Про затвердження Концепції професійної орієнтації та кар’єрного консультування у системі освіти України на 2025–2030 роки та Плану заходів з її реалізації** : наказ Міністерства освіти і науки України від 24 листопада 2025 р. № 1541. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-kontseptsii-profesiinoi-orientatsii-ta-kariernoho-konsultuvannia-u-systemi-osvity-ukrainy-na-2025-2030-roky-ta-planu-zakhodiv-z-realizatsii-kontseptsii-profesiinoi-orientatsii> (дата звернення: 22.07.2026).
15. **Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти на тему «Професійна орієнтація та кар’єрне консультування учнів на етапі завершення здобуття базової середньої освіти (8–9 класи)»** : наказ Міністерства освіти і науки України від 11 березня 2026 р. № 435. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-typovoi-prohramy-pidvyshchennia-kvalifikatsii-pedahohichnykh-pratsivnykiv-zakladiv-zahalnoi-serednoi-osvity-na-temu-profesiina-orientatsiia-ta-karierne-konsultuvannia-uchn> (дата звернення: 22.07.2026).

16. **Безпечне освітнє середовище: надання індивідуальної підтримки учням з особливими освітніми потребами під час підготовки до реагування на надзвичайні ситуації** : методичні рекомендації / Український інститут розвитку освіти. Київ, 2023. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/uploads/public/668/3f9/f3d/6683f9f3d9ddd131978932.pdf> (дата звернення: 22.07.2026).
17. **Про організацію освітнього процесу дітей з особливими освітніми потребами у 2023/2024 навчальному році** : лист Міністерства освіти і науки України від 31 серпня 2023 р. № 1/13094-23. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-organizaciyu-osvitnogo-procesu-ditej-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami-u-20232024-navchalnomu-roci> (дата звернення: 22.07.2026)
18. **Оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання** : методичні рекомендації / Н. Софій, О. Стягунова, О. Федоренко. Київ : Український інститут розвитку освіти, 2024. 40 с. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/inkluzyvne-navchannya/2024/07/29/Otsinyuvannya.navch.dosyahn.uchniv.z.OOP-metodrekomentatsiyi-2024.pdf> (дата звернення: 22.07.2026).

Рекомендовані джерела

1. Лозовецька В. Т. Професійна орієнтація молоді в умовах сучасного ринку праці: монографія. Київ, 2012. 157 с.
2. Гуцан Л. А., Морін О. Л., Охріменко З. В., Пархоменко О. М., Гриценко Л. І., Ткачук І. Професійне самовизначення старшокласників в умовах освітнього округу: посібник. Харків: Друкарня Мадрид, 2016. 220 с.
3. Ігнатович О. М., Татаурова-Осика Г. П., Шевенко А. М. Психологія професійної діагностики та професійного консультування: практичний посібник / за ред. О. М. Ігнатович. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2021. 225 с.
4. Двек К. Налаштуйся на розвиток (Mindset). Київ : Наш формат, 2021. 320 с.
5. Данчук Ю. В. Я: ким стати. Обираю професію. Путівник підлітка Step by Step. Харків : Основа, 2021. 144 с.
6. Павловські С. Професії: оптимальний довідник для планування майбутнього. Київ : Брайт Букс ; Dorling Kindersley, 2020. 310 с.
7. Пуверро С., Глассоф В. Професії майбутнього. Київ : Книголав, 2024. 96 с.
8. Career guidance [Електронний ресурс] / Organisation for Economic Co-operation and Development. URL: <https://www.oecd.org/en/topics/career-guidance.html> (дата звернення: 22.07.2026).
9. Digital technologies in career guidance for youth: opportunities and challenges / OECD. Paris : OECD Publishing, 2024. (OECD Education Policy Perspectives ; № 113). DOI: <https://doi.org/10.1787/c9ab23da-en>. URL: https://www.oecd.org/en/publications/digital-technologies-in-career-guidance-for-youth_c9ab23da-en.html (дата звернення: 22.07.2026).
10. Investing in career guidance: joint statement of the Interagency Working Group on Career Guidance / Cedefop, European Commission, European Training Foundation, International Labour Organization, OECD, UNESCO, World Bank. Thessaloniki : Cedefop, 2025. URL: <https://www.cedefop.europa.eu/en/publications/8900> (дата звернення: 22.07.2026).
11. Euroguidance Ukraine [Електронний ресурс] / Національне агентство кваліфікацій. URL: <https://euroguidance.nqa.gov.ua/> (дата звернення: 22.07.2026).
12. Рамка цифрової компетентності громадян України: DigComp UA for Citizens 2.2 / Міністерство цифрової трансформації України. Київ, 2023. 105 с. URL: https://osvita.diia.gov.ua/uploads/1/7451-ramka_cifrovoi_kompetentnosti.pdf (дата звернення: 22.07.2026).

13. The Future of Jobs Report 2025 / World Economic Forum. Geneva : World Economic Forum, 2025. URL: <https://www.weforum.org/publications/the-future-of-jobs-report-2025/> (дата звернення: 22.07.2026).
14. Основні тренди ринку праці [Електронний ресурс] / Державна служба зайнятості України. URL: <https://www.dcz.gov.ua/stat/stattrend> (дата звернення: 22.07.2026).
15. Єдина державна електронна база з питань освіти (ЄДЕБО) [Електронний ресурс] / Міністерство освіти і науки України, ДП «Інфоресурс». URL: <https://info.edbo.gov.ua/> (дата звернення: 22.07.2026).
16. Mental health and psychosocial support: integrated programming promoting the well-being of children and their families [Психічне здоров'я та психосоціальна підтримка: комплексні програми, спрямовані на добробут дітей та їхніх сімей] / UNICEF Ukraine. Kyiv : UNICEF Ukraine, 2024. URL: https://www.unicef.org/ukraine/en/media/45566/file/Brief_MHPSS_2024.pdf.pdf (дата звернення: 22.07.2026).